

ქართული

ISSN 0130 1624

გ ა რ ბ ი

№ 3 1982 წ.

მხატვარი

გუგა შიქაძე

დედა

8 მარტს
გილმსაძისული
ზიზლირითევე
ქვირვასო ქალებო!

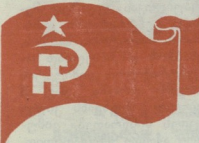

ნატვრის ხე

დიდაზა პარტიანს!

ეროვნული
მიზნობრივად

რესპუბლიკას —
პარდავაგაზი
ნითაი დროშა
1982 წელი
1 მარტი

გვირული ათი წელი

საპარტიო მომსახურების ცენტრალური
კომიტეტის წარმომადგენელი

ათი წლის წინათ, 1972 წლის 22 თებერვალს, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო დადგენილება „სკკპ XXIV ყრილობის გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად საქართველოს კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის შესახებ“. ჩვენი რესპუბლიკისათვის ამ ისტორიულმა დოკუმენტმა დასაბამი მისცა ახალი ეტაპის დაწყებას საბჭოთა საქართველოს კომუნისტების, ყველა მშრომელის ცნობიერებაში.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მიერ 1972 წლის თებერვალში მიღებული დოკუმენტის მიზანი იყო ძირეულად გაეცნა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური მშენებლობის აქტივობისათვის.

...დღეს, როცა სამოცდაათიანი წლები ისტორიის კუთვნილება გახდა, როცა ჩვენ შევიძლია გარკვეული ისტორიული დისტანციიდან შევფასოთ ის, რაც გავეთქმეთ, გარკვევით უნდა განვაცხადოთ: გან-

ვილი ათწლეული იყო რესპუბლიკაში დადებითი ეკონომიკური, სოციალური, პოლიტიკური და ზნეობრივ-ეთიკური პროცესების შეუქცევადი დამკვიდრების ხანა.

როცა დღეს თვალს ვავლებთ პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის თიბაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებით დასახული ამოცანების განხორციელებისათვის გახალისებული ბრძოლის წლებს, ჩვენ მკაფიოდ ვხედავთ მის ორ ძირითად ეტაპს: პირველს, რომელიც მოიცავს პერიოდს „სკკპ XXIV ყრილობის გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის შესახებ“ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილების მიღების დღიდან 1976 წლის ივნისამდე; როცა მიღებულ იქნა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილება „პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის შესახებ“ და მეორეს, რომელიც

მოიცავს პერიოდს 1976 წლის ივნისიდან 1981 წლის მაისამდე, როცა მთელმა ჩვენმა რესპუბლიკამ პარტიამ, მთელმა ჩვენმა დაიბადა და მრავალგვარადასა სამშობლომ ჩვენთან ერთად ზეიმით აღინიშნეს საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების გამარჯვებისა და რესპუბლიკის კომუნისტური პარტიის შექმნის სამოცი წლის თავი.

...ისტორიამ არ იცის სახელმწიფო — ნათქვამია სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებაში „საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის შექმნის მე-60 წლისთავის შესახებ“, — რომელსაც უმოკლეს დროში იმდენი რამ გავეყვებით, ეტია და ეროვნებათა ყოველმხრივი გახვითარებისათვის, რამდენიც გაეყვითა სსრ კავშირმა — ყველა ჩვენი ხალხის სოციალისტურმა სამშობლომ... საბჭოეთის ხალხები საკუთარი გამოცდილებით დაწინაურდნენ: ერთიან კავშირად გაერთიანება აშკარადაა მათს ძალებს, აჩვენებს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას, საბჭოთა საქართველოსა და მისი კომპარტიის სამოცი წლის ისტორია, ისევე როგორც მთელი დიდი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ისტორია, ბრწყინვალედ ადასტურებს ამას.

პარტიატარბო ყველა კვაყენისა, შეროდოს!

დროშა

№3 (543) მარტი, 1982

ურნალი გამოდის 1928 წლიდან

ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სალიტერატურულ-სამხატვრო ურნალი

მოვარი რედაქტორი

ხუბა ბერუაშვილი

საპარტიო მომსახურების ცენტრალური

© „დროშა“, 1982 წ.

ხარედაქციო კოლეგია:

გულნადა ხახუაძე	საგრო ლეონიძე
(მ/გ მდივანი)	თინათინა თუბანი
ნათელა გომიგოზიანი	რამაზ ზაზაიანი
თინათინა გომიგოზიანი	დინარა ნოზი
(მოვარი რედაქტორის მოადგილე)	(მხატვარ-რედაქტორი)
	ლადო სულავერიძე
თინათინა ლეონიძე	ილინა ბაბაია
ზურაბ ლიპაძე	უჩა ჯაფარიძე

საპარტიო მომსახურების ცენტრალური

ქვეყნის მომე ხალხების მხარდამხარე, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ყველა მებრძოლი რანგის — მოკავშირე რესპუბლიკების კომპარტიების მხარდა-მხარე საბჭოთა საქართველოს კომუნისტური, ყველა შრომული თავდადებით ამკვირ-ღებულნი თავიანთ მიწა-წყალზე საბჭოთა ხელისუფლების. შრომობედნი პირველი ხელთუფლების მშენებლობებზე, იბრძოდნენ დიდი სამშენებლო ომის ფრონტებზე, მუხთხოვრულად მუშაობდნენ იმის შემდეგ რომ წლებში. და თუ დროის რაღაც მომენტებზე შეგვიბრუნებულარ გზაზე, მიივს ვიცი: ჩვენთან არის პარტია, ჩვენთან არის მეოღე საბჭოთა ხალხი და მათი დახმარებით, მათი ყოველდღიური მხარდაჭერით დავდგებით სიძლიერით, თავს დადევნებთ გარღვე-ვას, რათა კვლავ დავეცვაყვინა ღირსეუ-ლი ადგილი საბჭოური მიზნისაკენ — კომუნისტურსკენ წინსვლაში.

ჩვენ უნდა გავყოთ უდიდესი მუშო-ბა — მისი მასტრბი განსახურა სკკ XXVI ყრილობამ, მისი თავიარი მიმარ-თულებში დავვისახა ლენინის საქმის გამოჩინებმა განვტობმა — ლენინის ომის ძე ბრუხევაში ჩვენ სამოქო წლის იუბილეს დღეებში, ხეიშოდენებლის რა ამ მთავითვებში, საქართველოს პარტი-ული ორგანიზაცია:

რესპუბლიკის გმირი მუშათა კლასის მტკიცე მხარდაჭერაზე დაყრდნობით, და-უცხრომლად იმუშავენ, რათა საბჭოთა საქართველო გადეს სანიშნური სოცია-ლისტური ინდუსტრიის მხარე;

რესპუბლიკის სახელოვან კომმუნერე გუნდობის მტკიცე მხარდაჭერაზე დაყრ-დნობით, დაუცხრომლად იმუშავენ, რათა ჩვენი ბარჯიანი მიწა წლითობით უფრო ეფექტიანიდ ემსახურებოდეს საბ-ჭოთა ადამიანების კეთილდღეობის გაუ-ჭობადებას;

რესპუბლიკის სახალხო ინტელიგენციის მტკიცე მხარდაჭერაზე დაყრდნობით, და-უცხრომლად იმუშავენ, რათა დღენა-დავ იზრდებოდეს საბჭოთა საქართველის წელიწადი ადამიანთა დიდი ისტორიული ერთობის — საბჭოთა ხალხის სულიერ სავანურში;

რესპუბლიკის შესანიშნავ ახალგაზრ-დობის მხარდაჭერაზე დაყრდნობით, და-უცხრომლად იმუშავენ, რათა საბჭოე სა-ბჭოთა წლის მამბილზე ჩვენ მიერ შექე-ნილი უდიდესი რევოლუციური, საბრძო-ლო და შრომითი გამოცდილება, რო-გორც ძლიერდამილი ესტაბლეტი, გად-ეცეს ხეაღმდელ თაობებს;

საბჭოთა საქართველოს შრომობედნის — ჩვენს მშვენიერ მიწა-წყალზე მცხოვრე-ბი ყველა ერისა და ერთენების წარმომ-ადგენლების საყოველთაო-სახალხო მხარ-დაჭერაზე დაყრდნობით, დაუცხრომლად იმუშავენ, რათა ჩვენ მიერ განვილი ყოველი დღე ხრდელს საქართველოს სა-ბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის წელიწადი ჩვენი დიდი საქართველის ეკო-ნომიკურ და თავდაცვითი ძლიერებაში;

ეს ჩვენი საერთო ინტერესთა სახელო-ვანი საბჭოეთის მომე ხალხების წინა-მძი და შეესაბუნებთ მას ლენინური სიმ-ტკიცით, პრინციპულობითა და გამბე-დუნობით.

ამს მოვიწოდებ სკკ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებას შესაქვირ-დექმის მე-60 წლისთავის შესახებ, რე-მელშიც ხანგასმულია რომ მტკიცედ უნ-

და ავამართო შეჭირებების მთელი ორ-განიზაციის დონე, განვითაროთ მისი მჭიდრო კავშირი სამეურნეო მექანიზმის რეკონსტრუქციისათვის მუშაობასთან, შევკე-ნად თითოეული კოლქტებში ახალი რე-ზერვების შემოქმედებით მიების, ამა-ხანური უთიერთდამხმარების ვითარე-ბა, გავაუჭვობდით საბჭოთა დიპლო-მატიკური, პარტიული და ინტე-რნაციონალური აღზრდა, მათი სტე-რეობითა, დაუცხრომლად განვტო-ვით საქმითა ხალხის ერთიანობა და შე-კავშირება, ჩაუნდებოთ შრომობედნს სა-მაყვის განიზმა სოციალისტური სამშო-ბლისა და სსრ კავშირის ხალხთა მჭირი მეგობრობისათვის.

ჩვენების თბილისის საქალქო კომიტე-ტის დასახელებს სკკ ცენტრალური კომიტე-ტის დადგენილებით დასახელო ადინათაა განხორციელებისათვის ბრძოლას ამა-ხანვეს შესანიშნავი ყაყუდი გამოიღო.

განუხრდოდ გაიზარა საქართველოს პარტიული ორგანიზაციის ავტორიტეტი ჩვენს სახელოვან ლენინურ პარტიაში. განუხრდოდ გაიზარა საქართველოს ავტორიტეტი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების მჭირ კავშირში.

ეს ავტორიტეტი თავისთავად როდი შე-ქმნა. ამ ავტორიტეტს მთლიანობით ავ-ტორი უყავს: ეს არის რესპუბლიკის სამას ორმოცდაათი ათასი კომუნისტი.

ეს არის რესპუბლიკის რეასორმოც-დებითი ათასი კომკავშირელი.

ეს არის რესპუბლიკის ხუთ მილიონ-სახევირი მოქალაქე — ქალბები და მამა-ყაბები, ქალიშვილები და ქაბუკები, მხო-ბუკები და ბავშვები, რომლებსაც ერთი-ანებში იმისადმი მისწრაფება, რომ ცხო-ვრების გზაზე გადამდგელი ყოველი თავი-ანთი ნაბიჯით დადასტურებს: საქართვე-ლი — ეს არის დედამიწის თავაწარტე-ცი ვთხეხ, ისავე ცხოვრობს გულთა ხა-ლი, ოლითავე რომ აფასებს კაცურკაცრ-ეულიშობილებას, შთაფრებულ შრომას, მჭიდროდ ავსკაცობას და ერთდულ მეგო-ბობობას.

მიმართავ რა ამ წწროლით რესპუბ-ლიკის კომუნისტებს, ყველა შრომობელს, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი მიზნად ისახავს:

მიმაყროს პარტიის თითოეული წწერის ყოველი პირველი პარტიული ორგანი-ზაცია, პარტიის თითოეული რაიონული, საქალქო, საოლქო კომიტეტის უპირა-დუნა იმას, რომ საჭიროა ნიადავ სრულ-ეზბი ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის ფრომები და მეთოდები, ამას-თან გაითავალსწინოს, რომ კომუნისტის სიტყვა და საქმე ერთია:

მიმაყროს ქალქისა და სოფლის თითო-ეული შრომობლის ყურადღება იმას, რომ საჭიროა შემოქმედლებათა უფლებობები პირადად მათ წინაშე, მათ სუბიან ადგი-ლებზე მდგომი ამოცანების გადაწყვეტას ამასთან ნიადავ ასსოვდენ, რომ ჩვენს სა-ბჭოთა წარმატებას მუდამ ქმნის ათასი-ობი მუშაის წარმატებაში;

მიმაყროს რესპუბლიკის ინტელიგენცი-ის თითოეული წწრომადგენლის ყურა-დუნა იმას, რომ საჭიროა წინანდელზე უფრო აქტიური მონაწილეობა ამ საქმე-ში, რომ ადამიანებს ჩამოუყვალდობთ სუ-ლიერ ღირებულებათა შექმნატივთ კომე-დუნისტი სიტყვა, ჩაუნდებოთ მათ ისე-

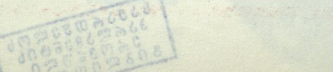
თი შესანიშნავი თვისებებით, როგორც არის გაზრის სიყვარული, დიდუღებუნე-ბა, ადამიანური კეთილშობილება, პარტი-ობებში და ინტერესების ერთობა, ჩვენი ლენინური პარტიის საქმის ერთდულეზა;

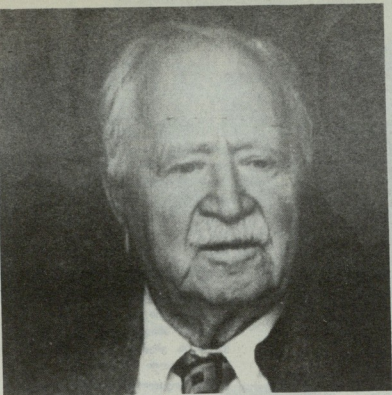
მიმაყროს ყოველი ახალგაზრდის, თი-თოეული ქალიშობლის და ქაბუკის ყუ-რადღება იმას, რომ საქართველ-სა-მე-რე-ბა-მე-მების, დღენა-დავ უნდა შევინა-დებ-დების მხარდაჭერა თავდადებითი და მა-ღალკობითი შრომისათვის, რწინებან მხოლოდ მჭირების და გარეშების მხარე-დამხარე შრომობი შეიძლება დადგე ნამდვი-ლი კომუნისტი.

თებერვალი ორისასხელოვანი თვეა სა-ბჭოთა საქართველოს ცხოვრებაში: 1921 წლის თებერვალი ჩვენს მიწა-წყალზე აფრიალდა დიდი ოქტომბრის ძლიერე-ბაში დრომა, სიმბოლოვია, რომ 1972 წლის თებერვალი სკკ ცენტრალური კომიტეტმა მიიღო დადგენილება პარტი-ის თბილისის საქალქო კომიტეტის შესა-ხებ, გადაწყვეტილება რომელსაც დასა-ბნად მისცა ახალ ისტორიულ ეტაპს საბ-ჭოთა საქართველოსა და მისი კომპარტი-ის ცხოვრებაში. დადგე წლიდანღელ თე-ბერვალი და რესპუბლიკის ზედდიდ მე-ცხედრე მიწებზე სკკ ცენტრალური კომი-ტეტის, სსრ კავშირის ცენტრისა სამჭოს, საქართველო პრეზიუმბლის და სრულად სა-კავშირო ლეკ ცენტრალური კომიტეტის გადადგავალი წიფელი დრომა. დღე, ამ გზაუხუფლიან ყოველ ჩვენგანს კიდე უფრო განუმტკიცდეს მისწრაფება ვითე-შობი უფრო, ვითერ აქმდელ გმუშაობით, ვეშახტობით მიიღეს კიდე უფრო ნამუ-სინახა, ვითერ აქმდელ ვეშახტობით.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრ-ალური კომიტეტი გათმავდა ორწმენს, რომ ეს წწროლი, რომელიც ედგენება პარ-ტიის თბილისის საქალქო კომიტეტის თაბრებ სკკ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებას — ჩვენი რესპუბლიკისა და პარტიული ორგანიზაციისათვის ის-ტორიული გადაწყვეტილების მიღების მეთავე წლისათვის, ცხოვრე და მჭირეულ გამოშორებას პოვეს ყველა იმათ გუ-ლში, ვისთვისაც მჭირფასია ჩვენი რევი-ლუციური, საბრძოლო და შრომითი ტრა-დიციები, ვინც უარსდენ არის დაინტე-რესებულნი იმათ, რომ ზნობრივი ატმო-სფერი ყოველ სახლში, თითოეული შრო-მისი კოლქტებში, ყოველ ქალქისა და სოფელში ისეთივე წმინდა იყოს, როგო-რი ჩვენი ძველთაველი და მარად ქაბუ-კი საქართველოს მთი პირველი.

სწორედ ეს რწმენა გვაძლევს სავედ-ენი რესპუბლიკის გმირი მუშათა კლასის, სახალხო ინტელიგენციის, ახალგაზრ-დობის სახელით, კომუნისტების, კომკავში-რელების, უპარტიოების სახელით ალუ-ფეკთა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტს, მის პო-ლიტიკურბრძოლს, პირადად ლენინდ იომას მე-ბრუხევის, რომ ევგენებშით რა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კავშირის მე-60 წლისთავს ჩვენ კიდე უფრო შეუ-პოვრად, კიდე უფრო მტკიცედ ვიმოი-მეხებ, რათა დღენა-დავითი სკკ XXVI ყრილობის დადგენილი წინაწარდასუ-ლობანი, განვამტკიცო ჩვენი დღისე და მრავალეროვანი საქმობლის ეკონომიკე-რი და თავდაცვითი ძლიერება, ვეცდებით, ვიცხოვროთ და ვიმოიბოთ ლენინურად, კომუნისტურად.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სუკუნის კარისჯესთან

დიდად პატივცემულ ბატონო აპაი!

გულითადად გილოცავთ სახელოვან იუბილას —
დაბადების 95-ე წლისთავს.

მეტად ნაყოფიერმა შემოქმედებითმა მოღვაწეობამ
სამართლიანად მოგინებაჟთ თქვენ დიდი ქართველი
მაცნიერისა და გამორჩეილი საზოგადო მოღვაწის, ჩვენი
ახალგაზრდობის არაერთი თაობის აღზრდელის, გზენა-
ბარე პატრიოტისა და ინტერნაციონალისტის სახელი.

ქართველი ხალხი გულამ დიდი მადლიერების გრძნო-
ებით აღნიშნავს თქვენს ფასდაუდებელ წვლილს ქართუ-
ლი ენის ბრახატიკის, ენის ისტორიის, ქართველოლოგი-
ის უმნიშვნელოვანესი პრობლემატის ფუნდამენტური გა-
მოკვლევების, მცნიერ ქართველოლოგების მთელი კლას-
ის აღზრდისა და თბილისის უნივერსიტეტის დაარსე-
ბის საქმეში.

გუნებაჟ თქვენ, ყველა სხვა სიკეთესთან ერთად,
დღაგრძელოვაც გიბოძათ. გისურვებთ, კვირფასო ბატონო
აპაი, კვლავაც ასე ჯანმრთელად და მხნად ბრახნ-
დებოდეთ მთელი ჩვენი ხალხის, ქართული საზოგადო-
მცნიერებისა და კულტურის საკეთილდღეოდ.

დიდი პატივისცემით

ედუარდ შავარდნაძე

თბილისი,

1982 წლის 25 თებერვალი.

თბილისის მიესალმებთან აკადემიკოსები (მარჯვნიდან) ვიორჯი ვიხლიძე,
ვიკტორ ბარაძე, ალექსანდრე ბარაძე.

აკაკი შანიძე და მისი ქალიშვილები — მუტეალა და ლილა.

აკაკი შანიძე თავის ნორჩ მეგობართან — ლე-
ლაშთან ერთად.

ფოტო გივი შვიტიშაძისა.

საპარტიულო კომპარტიის XXXII ყრილობა

სინუაე ღელაგებს

ნარჩიზა მგელაძე,
საპარტიულო კომპარტიის
პრეზიუმის უპირატესი

ესი მისი მოქმედებისა და ნაშრომებისათვის თავდადებითა და ერთგულებით, პარტიულ და შრომით მრავალხარისხიანი კამპანიის წარმატებულად დასრულებას ძე ბრუნავს წვედების სამეცხვო სტეკები:

აქვე სანიშნავი

იმ საღამოს ალბახის ინტერბანკო სახეობა წუთები იდგა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, პოლიტექნიკური, პეჩინის სახელობის პედაგოგიური და სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტების სტუდენტობასთან ერთად გეოლოგიის დემოკრატიული რესპუბლიკისა და ჩეხოსლოვაკიის ახალგაზრდობაც იწყებდა მესამე სემესტრს, რომელსაც ერთხელ კიდევ უნდა გამოეცალა ჩვენი ქაბუტყებისა და ქალიშვილების ძალი, შემაბრუნებდა.

ამ დროს ვადაწყვდა, რაზემეს შორის გაშლიყო სოციალისტური შეჯიბრება. სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის რაზმის ცხრა სტუდენტს შვილია იქნა სხილფიციანი მათ თავიანთი რაზმის მეთაურის პავლე ხეჩინაშვილის შრომითი გამოცდილების სჯერადით. სწორედ მესამე სემესტრში თავდადებული გაჩვენისათვის დაიძლიერდა იგი „საბატონო ნიშნის“ ორდენით. იგი სიძველესაც პირველ დღეებში ბიჭებს გაუქვირდათ თითების სწრაფი მიძრაობა და თვითნებ ვიგოვებაც კი ჩამოიჩინნენ დღისის კრებაში.

თანდათან ყველაფერი კალაპოტში დგება. შეუმწყნვრლად გადის დრო. შეუჭამდა შედეგები და... სიხარული, აღტანება მოუღვინა წინ სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის სტუდენტებს თბილისისაყენ. ბედნიერება, როცა გამარჯვებული უბრუნდები მოძობილურ ქალაქს და ინსტიტუტს.

შემაგლობა-მევეხანეთობისა და სოციალისტების ფაქტეტების IV კონლის წარჩინებული სტუდენტ პავლე ხეჩინაშვილი სიბივე მიხედვებით ქუეულება თავის პროფესიას, როგორც შრომობს. ბევრი საქმეებს ინსტიტუტის კომპარტიის მიძიების მოაღვლისა. საპარტიულო კომპარტიის XXXII ყრილობის დღევატეს, მაგრა ამ მისთვის არ არსებობს სინდელე.

ერთი ციხეერი მუხდერო სახლია რუსთაველის პრეპეტრე, პრისპეტტიდან ონავე უანდახვეული — თითქმის სავანეებზე, მოკრძალები ნიშნად.

აქ საქართველოს კომპარტიის ისტორიის მუხეუმს დაუდგია ბიზა. სინუაე სუფევს დარბაზებში, მაგრამ ეს სინუაე რეკეს და ხმამაღლა ღელაგებს იმ ადამიანების გულში, რომელსაც ამ გულთან სათუთოდ უტარებიათ კომპარტიული მანდატი — კომპარტიული სიძაპუკის სიამავე და სამშობლის, პატრიის, ხალხის ერთგულების სიძაპოლი.

მუხეუმში სათუთოდ შენახული ექსპონატები გვიამბობენ მედგარ და დაუნდებლად ბრძოლაზე, გმირულ შრომაზე, იმ წმინდა მსხვერპლებზე, რაც საქართველოს კომპარტიამა გაილა, რათა დღეს 840 ათასიანი არმიად ქვეყნს თავისი XXXII ყრილობის ტრიუმფიდან სამშობლისათვის გატაცა ჯერ არსებელი წარმატებები.

„მიხატისდერ შედეგებულა სიხილ უკლავადათ ბრძოლაში დაცემულ ბაგრატ ფადაგს მანდატზე უაქირი მანდატს და თითქმის ყურბი ჩავაგბის საქართველოს კომპარტიული სინდისის ბოროს მწედათის ფოლანდებრი ხმა: „სულ ერთია, რაც უნდა სდევნი, რაც უნდა ამბობიან და რამდენიც უნდა ამწეადიონ ციხეებში ჩვენი ამხანაგები მწეწეკურბი რეგების საიდულო პოლიციებზე; ისინი მაინც ვერ იხსნიან თავის ბატონობას და ერთ მწეწეკურბი დღეს საქართველოს მშრომელი ახალგაზრდობა, მშრომელი ხალხობის ერთად, სულითანას უზღობაებს მათს წერილბურფუხაშულ ბატონობას“.

ამ სასტიკ ბრძოლაში ახალგაზრდობის თითქმის ყველა ფენა ჩაება. მღელავებ დრო იგი. ნენ-ნელა იმარჯვდება სიკეთე. საფუძველი ეგრებოდა ახალ ყოფის, იწყებდა კოლექტივიზაციის უმუხე.

„შეუძღვებოდა, არ შეუძღვებ შემგამომი სახელანამდებელი მხედრობითაგორის, საქბოთა კავშირის დროის, ვერულ-მოკოლუნიე კონსტანტინე ლესელინის ბიერ მშობისათვის გაგზავნილი წერილობითან.

27 წლის ვაჟაკი მწეწეკურბი დანიცდა ქართული სოფლის ბედს: „მამაშვირ, როგორც ბიხის ჩვენს სოფელში კოლექტივიზაციის საქმე“. მშრომელი გლეხობის ხსნა

მხოლოდ კოლექტივიზაცია. გვეყოფა ამდენი ტანჯვა და ნაშბე... დროა, გვერთიანდ კოლექტივიზაცია და საერთო ძალით შევუბნოთ საერთო მტერს — უკლავობას, რომელი ხელს უშლის ჩვენს მწეწეკურბობას და საერთო კოლექტიური შრომით ავამაღლოთ ჩვენი ეკონომიკური დონე და გამოვიდეთ სიღატაკე-სიღარიბისაგან“.

მუხეუმში სახიერება ნარჩიზული კოლექტივიზაციისა და ინტელექტუალისათვის პერიოდში რესპუბლიკის ახალგაზრდობის თავდაუშორავი შრომა, გატაცება, ძიება, შემაგებება.

„ფოტოზე ბიზა გელავანი და ლალი ასათიანი არიან აღბეჭდილი.“

მაღლ დანიერება ფიციით გულმხურეულ სტრინობები:

თუ ოდესმე, როგორც წინაით, ეს ვის ვინმე გვეციცოლოს, წმინდა ველის მოსახლელად — უკუამინდელ მშობლებს. ფიციით გულმხურეულად ლექქევის ავტორი ბიზა გელავანს იმდენი სამაშულო იმის დამაჯერებელი და თითქმის სამი ათეული წლის შემდეგ საქართველოს კომპარტიის პრეზიუმის მიმართ.

ახვე ფიციით ღელავ და ლალი ასათიანის სიტყვები:

„ახლა ლახავრი რომ დამარტყავს ცხრაჯერ გულში, მტერის ვინაზე ცხრაჯერ მწეწეკურბი გავიციებ.“

დავიღლები საქართველოს სიყვარულში, სასთუმალზე ერთხელაც არ დავიძინებ.“

და თითქმის მგისთანა ფიცის დასახლებურებულად, საქართველოდან დიდი სიამაღელი ომში 200 ათასზე მეტი კომპარტიული წავიდა. თავდადებული ბრძოლისა და მამაციობისათვის 82 ათასზე მეტი კომპარტიული დაჯილდოვდა მხედრობითი დღეების ორდენებითა და მედლებით. 100 ათასზე მეტი კომპარტიული ახლა შინმოსულებული ჰქვია.

იმ სტენდებთან ახლოს, სადც მუხარადი, საპროლო ვაზნები, ფრანტიდან გამოგზავნილი წერილები და მტერის ტყვეებით გახურებული მანდატები, მღელავებ ჩერდებიან დღეადღელი — 80-იანი წლების კომპარტიული. და არის ამ მღელავებში უფრო დიადი, ვიდრე მოკრძალებია და ხსოვნა. ეს არის მწეწეკურბი სამშობლისათ-

„საქართველოს ქაბუტყებსა და ქალიშვილებს, ისევე როგორც მთელ საქბოთა ახალგაზრდობას, ჩვენ ყოველთვის გვხვდათ კომუნისისათვის ბრძოლის წინა ხაზზე“.

საქართველოს კომპარტიული ყამირზე კომუნისისათვის ბრძოლის წინა ხაზზე იდგნენ.

მხოლოდ 1956 წ. ნღებში 15 ათასი ქართველი კომპარტიული მინარელოვდა ვამრელოლი სობრძის უხვი მოსავლის ადებამა.

საქართველი კომპარტიული ყამირი და წაქვირი მიწების ათვისების ორდენი მღელავებისათვის ღღენის მრავენი დაჯილდოვდა. ამ დიდ გამარჯვებაში ჩვენი რესპუბლიკის კომპარტიული დირსეული წველი ურეკია.

არსად ისე თვალსაჩინოდ არ ვღენდებოდა თბობათა უწყვეტი კავშირი, როგორც ამ, მუხეუმის კვლელებში; ამ თითქმის დრო შემიძლია როგორცაღა, მწეწეკურბულა. ამით თითქმის ხაზი უნდა გაეხსნა, რომ უმეწეწეწის დამკურნეული კომპარტიული მწეწეკურბობა მუღლია იმ უმეწეწეწისათვის, რითაც ჩინილბუხი შენდებოდა...“

საქართველოს კომპარტიული გმირული შრომის და ბრძოლის ავტორ ვიკინებს ღღენის ორდენი, რომელი ბრწყინავს საქართველოს კომპარტიული ორგანიზაციის დროშაზე.

მუხეუმის სინუების მიღმა მიხი ახალგაზრდული კოლექტივის მუმიქმედეებითი მუშაობა ჩქევს. საქართველოს ყველა რაიონში ავტორებებს ექმნობიანებს. მხალდებოდა გასაცემული ექსპონატისა ბელო-ურსლის კომპარტიის მუხეუმთან. რესპუბლიკის კომპარტიული ფორუბა — XXXII ყრილობას მუხეუმის თანამშრომლები უზაგდებენ ვერად აღბობს „საქართველოს კომპარტიული“, ფიციმს „ყრილობიდან ყრილობამდე“. მოეწე შეხვედრები ყრილობის დღეულავტებთან. მუხეუმის მუშაობის მასშტაბები დღითიდღე ფართოვდება. იზრდება მისი საშენიერო კლავილი და მასობრივ-პროპაგანდისტული საქმიანობა, რაც, ბავჯარა, მრავალ დღემდე უნებო, მშობნელოვან ფურცლის გადამღის საქართველოს კომპარტიული სიძაპუკის ისტორიისა.

ილია ბავიანაშვილი

ბარელიეფი (შუაში პირის მხელაქ).

გეგმვარ პოეტებს

მე წუხელსაც მასპინძელი ვიყავი, გასლსო?
მასპინძლის ხედვრი დარჩენაა. მეც ისევ დღემდე
თქვენ მიღებით, მიფილით შორსა თუ ძლს.
მე ვებველი მარტობის (თოვსა და დარდს).
ხელამდე მაინც... და მივირდა, თუნდაც ხელამდე,
როგორ იოლა დემონდობით, როგორ ვტოვებდით...
განა რამე არის უფრო შორს, ვიდრე — „ახლად“?
განა რამე ჩვენ გვეკუთვნის არა დრებობით?

ო, როგორ მსურდა, როგორ მსურდა, გამოყოლოდით!
და გატყუებდით, რომ ადრეა, ძალიან ადრე.
რა მოასწარით, ვის მოასწარით, შეგნათ ბოლომდე?
წყალნი წაგიდუნე, ქვიშა დარჩა... ის თოვლი დანდა.

მე გატყუებდით, რომ არ მარნდა არცერთი წენა,
სხვა ვინ იქნება ასე ხანდი და თქვენებრ კარგი...
თქვენც მატყუებდით, რადგან ვველამ ვიციდით, ყველამ
რა იყო ტვირთი და რა იყო ზედმეტი ბარგი.

ეს სიყვარულის სიბრძავე იყო
და სიყვარული დამბეჭდით მეგობრის ბაგე.
ვერგამებება ვინმეს მტრის და შენი მოკვლის.
დღე, სიყვარული განვისაჯოთ, პასუხს თუ ვაებთ.

იყო დემოილი და ლაღბი იყო თუ ოდეს,
ვიომენდი, რადგან ქვეყნად მხოლოდ ერთმანეთს ვაჯვდით.
მეც, როგორც ბერი, ალაბთ ბერჯერ, ბერჯერ ტყუოლი,
რადგან გულგრილი არ ვყოფილარ და არცა — ვალბი.

ეროხელ მეც წავალ... ყველა ერთად გამომიცილებოთ.
იცრუებო, დარნი, ადრეაო, როგორც მე ვთხოვდით.
გადადებთ ალაბთ სხვა საქმეებს — დიდსა თუ მცირეს
და ჩემს მადვირ მასპინძელი იქნება თოვლი.

ჩვენ გვეპაბია ბერის ცოდნა, ბერის არცოდნა.
როცა იქნება, თოვლით ყველა სახურავი გადილებება
და ალაბთ მაშინ ჩვენს ტუოლებს, ყველა ჩვენს ცოდვას
გამოისყიდის ჩვენი თოვლი, ჩვენი ლეებით.

მარიკა კობარიძე,

მ. ბორის 111 საზ. სკოლის მხათი კლასის მოსწავლს.

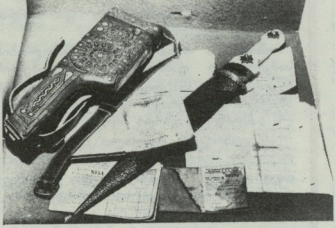
ნარინერს მხატვრის ტილოზე

შენ წილად გერგო ათასობით გულდების თრიოლა,
თაგულები, ფერები და ტრფობა როდდის.
მე გახაზებულზე აკაცი მათოვა თოვლმა
და იის სითბოც შემარჩინა ცოტადდენი.

შენ დაილადე, გვირგვინებმა მზრებში მოგზარა
და ბერი სითბო ბაგეს თურმე ყულადე ანივლებს.
გამოტანე, სანამ სხივებს ვინმე მოგპარავს,
ყველა შიშველს და მითოვებულს გაუნანილ.

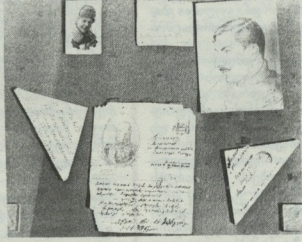
მეც გამიღებება ბაგებზე ცირლი ცივი
და თოირი სიო შენი ტილის ფერებს მოდენის,
შეგრება უხმო სიყვარული — იმედის სხივი
და იის სითბოც გამოიყვება ცოტადდენი.

„ვერსა გაუგებ“ — ორი სიტყვით იტვიანი შენზე
და ორი სიტყვით ასრულებენ ზატვას პორტრეტს,
მიტომ, რომ პარვით არ აცოციდი დიდების სხენეს
და ყლბი პინნი არ დასქევე მოიდან ფორტუით.

ფოტო-საწარმო-კომპლექსისა.

კულაკების წინააღმდეგ მებრძოლ ე. კინიკაძისა და მ. ფაღავას დოკუმენტური და წიგნიერი მასალა.

საბჭოთა კავშირის გმირის ვ. ჩიქოვანის ფრონტული ბარათები.

მუშუდების ფონდების განყოფილების მეცნიერ-მუშაკები არჩევენ ახალ მასალას ურბოლბასთან დეკაფერებით.

მარინე მამუნაშვილი

● მარინე მამუნაშვილი სწრაფად შევიდა ფერმაში და ორივე მხარეს ჩამწკრივებულ ძროხებს გახედა. ვერც ერთი მწველავი ვერ შეინშნა და იფორა, აღბათ უკვე დაამთავრეს წველი. მერე მწველებს გამოვლამარაჯა და გაიყო, რომ ექვსი მწველავიდან მარტო თვითონ იყო მოსული. სწრაფად წამოავლო ხელი კედროს და ერთ-ერთ ძროხასთან ჩაცუქდა. სადაოდ აჩხრიალდა კედროში თეთრი მწვეები...

გაპიროვნებული ცხრამეტევი ფური რომ ჩამოწველა, ისევ ბოსელს გახედა, მწველები არ ჩანდნენ. ვინ აღბათ შეუბნებდა გახდა, ვინ ვადაუღებლად ბაქმემ შეაყოვნა, ერთმანეთის იმეღებ საჩინგ და... მარინემ მეგობრების სამიღდექესივე ღრბას ჩამოწველა, რბე წესისა და ორგისამებრ დაბიხავა.

მარინე ერთი წლის მოსული იყო ქარელოს რაიონის რუისის საბჭოთა მეურნეობის ფერმაში, როცა ეს ამბავი მოხდა. ყველას უყვარდა, როგორ შემოდი ოთხმოცდახუთი ფურის მოწველას ყველაზე მეტად შობილდა და მარინეს უმცროს დაიკოს — ელუნეს უკირბათი. ან როგორ არ გააკვირვებოდათ?

1980 წელს მარინემ საშუალო სკოლა დაამთავრა და...

— ხვალაოდ მწველავი მივიღავარ! — პირველად ელუნეს გახსნა თავისი გადაწყვეტილება, — ხომ მასწავლი წველას?

ელუნე დღდას ხშირად ეხმარებოდა წველაში და ამ საქმეში კარგად იყო დასტრატეგული.

— გასწავლე, ფერმაზე მოგეხმარები, — შეპირდა იგი, — შენი ხომ შეხმარები გავკეთილებს მომზადებაში?

ქალიწვილმა მომზადებას გაანდი ჩანაფიქრი.

ერთი კვირის შემდეგ მარინე დამოუკიდებლად წველად გაპიროვნებულ თხუთმეტსავე ფურს, ცოტა ხნის შემდეგ კი გამოცილდა მწველებსაც არ ჩამორჩებოდა. კომკავშირებმა ქალიწვილმა მარშან 1800 კილოგრამის ნაცვლად თითოეული ფურიდან 2094 კილოგრამი რბე ჩამოწველა. უკეთესად დაიწყო ეს წელი.

მარინე აღხანა ცხრამეტე წლისა გახდა. მას უკვე კარგად იცნობდა ქარელოს

რაიონში. მეურნეობაში იგი კომკავშირულ ორგანიზაციის მდივნის მოადგილად ხშირად ვრევა მტკიცებულ საცილების გადატარებაში, მისი თაოსნობით ბევრი რამ გავკეთდა ფერმაში შრომის პირობების გასაუმჯობესებლად.

ამიტომ აირჩიეს მარინე მამუნაშვილი ქარეულმა ახალგაზრდებმა საქართველოს კომკავშირის XXXII ყრილობის დელეგატად.

ალექსანდრე ბაბახაძე

ლალი განვილი

● — აბა, დამეგობრდით! ატრეფულბოდა ბუთბუხა ბიჭუნამ უნდოდა გახედა მისკენ გამოწველი ხელს.

— მართი ჩემთან და გულადი ბაქის ზღაპრის მოცილები.

მეტი რა უნდა ბავუს: თუ დარწმუნდა, რომ ჯემპირბად ვიცავდა, გულწრფელი ხარ, მეგობრობა გწავდა და გულადი ბაქის ზღაპრის მოცილები, მოგელოდა. მივინდობა და მოგა.

ვინ იცის, ლალი ექიმს რამდენი თმინა, ბიხდა, პიროვნისონალური აღლოს დაბეზვა დასქირდა, რომ ამ უღრბა ვიგინებდა და თმეპირბა ბიჭუნების სულთა მხილველი გამხდარიყო, მათი ნიღბა და სიყვარული დემსახურებინა.

— რომელი დღე იყო ჩემთვის ყველაზე სამახსოვრო? — კითხვას იმეორებდა თეთრი ხალათში გამოწყობილი ლალი ექიმი, — მოითმინეთ, ახლავი მოგახსენებია.

წამით ჩერდება და მამიხვე განავირობს:

— ჩემთვის ყველაზე სამახსოვრო დღე საავადმყოფოში პირველი მორიგობა დახლდა. შუაღამე იყო, როცა მძიმედ დამავებულ თითო ბავუსი მოიყვანეს. ახალბედა ექიმი შიშმა ამიტანა. აღრი ვიცილდი, რა მეღონა. მაღლ მოვერი თვალს. გავსინჯე ბავუსი. დავსვი დიანგნოზი. კიდრე გამოცილილი ექიმები დახეხნარბოდნენ, სწრაფად მივიღე ყველა გამოვლენილ ზომას. მაღლ ვაირავი, რამდ იდგინონ ზუსტად დავსვი და ყველაფერს სწორად ვაკეთებდი. თითო ბავუსის ვაღარჩენამ სინარულით ამავსე და საყუთარი თავის რწმენა ჩამიწერგა.

ეს რწმენა არსოდეს დაუკარგავს თბილისის ბავუსთა მე-17 პოლიკლინიკის ახალგაზრდა ექიმს ლალი განვილის.

ტოლ-სწორებმა აირჩიეს იგი საქართველოს კომკავშირის XXXII ყრილობის დელეგატად.

ნუშა კახიანიძისლი

გალინა ჯუგანიძე

● მეტრევი ნანა ნურალიოვა ფაბრიკიდან აპირებდა წასვლას.

თბილისის ორთონიციის სახელობის სამკვეთლო ფაბრიკა მამინ მუშაბელის ნაღვლობას განიცდიდა და წლის ბოლის ახალგაზრდა მეტრევის წარმოებდა წასვლა სასურველი რიდი იყო.

— ფაბრიკაში საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ მოვედი, — თავს იმართლებდა ნანა, — საქმეს ალიო ვერ აგუე. ჩემგან კარგი მეტრევი ვერ დადგება. — დადგება!

პირველი სამკვეთლის ბრიგადის წარჩინებულ მეტრევის მადლენა დუგლაძის ხმაში რწმენა აჟერდა.

მისი სწავლება გამოცილილი მეტრევი ვერგდნი ამოღდა ნანას: უხმარებოდა, არიგებდა, გამოცდილებას ენხარებდა; მასთან ერთად ინაწილებდა პირველი წარმეტებების სინარული.

ნანა ნურალიოვა ერთადერთი რიდი იყო! ოტობობის რაიონის კომკავშირის რაიონის წევრმა, სიათიასტურ მეტრევი რებში მრავალჯერს გამარჯვებულმა მეტრევის მადლენა დუგლაძემ სხვაბესაც გაუწოდა მეტრეული დახმარების ხელი.

— სხვაინარად არც შეიძლება — ამბობს მადლენა, — ფაბრიკა ჩემი ოჯახია. ოჯახის თითოეული წევრის სიყუთ კი მთელი ოჯახის გამარჯვება.

სწორედ რომ ასეა ბრიგადის წევრებმა — საქართველოს შემთხვევაში რომ შეძლონ ერთმანეთს შეეხვეცკონ, — სხვადასხვა პიროვნისა შეისწავლოს. საქმე წინ წავიდა. მეტრევიებმა იკლი. პირველი სამკვეთლის მრავალა, რომელსაც გამოცილები მეტრევი აქილა კობიაშვილი ხემძლივარებოდა, ახლა გვეგებს ვაღაჭარბებენ ასურულბს და მალაღნარისოვან პიროლქციასაც უშუბეს.

გვიგონებმა ვალდებულბა აიღეს. მეტრევიებმა ბუთბუხის მეორე წელს გვეგნეს ზეუთი, სულ ცოტა, 8 ათასი სხვადასხვა დასახელობის პიროლქციო მაინარდონ მომხმარებელს.

საქართველოს კომკავშირის XXXII ყრილობის დელეგატს მადლენა დუგლაძის სულ სავუძველი აქეს, დიდ ფორუმზე ამაყად ისუბრის თაფანი ბრიგადის შრომით წარმეტებებზე.

როსტომ მინაღოვსვილი

ჟიჟრაბი გარდასოს კავალთა

ნათლა პირგოზინი,

„ღრმის“ სახელმწიფო კომპოზიტორი

სიკეთე გაცივდა. მაშინვე კაცი უფრო წყვეტდა იმდენად თავის საქმეს ენახებოდა თუ ხეივანის ბაღში, ბარტყებსა თუ ფერმებში... შრომასა და გარჯას ვინ ამარჯობს გურჯაანელს, მაგრამ ერთი შეხედვით ჰერულბერგი საზრუნავით ასხავდა დღეებს ახლა სწავ სხვი ანათებს. დიდი ათობება ხედა წყავს რიონს. მან დაიძახებდა სკვ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს, საკავშირო პროფსაბჭოსა და სრულად საკავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის გარდასავალი წითელი დრომა. გურჯაანელი წყვეტდა არის ჩვენი რესპუბლიკის დიდი გამარჯვებამ... სამართო საპარტოელოს ხომ უკვე მეტყვედ ვადაც საკავშირო დრომა.

საიამოვდება. მოუხდებოდა ქალსა შინ მიმართა სხივები ეთხოვებინა. შემორბული კომუნისტის დღეებში მხოლოდ ერთი ჩვენი ხალხის მართლდღეობურება ვეფიქრობ. მისი ერთი მოტივობებულ ეთხოვებინა ხომ გურჯაანელსა დღე-ღამე დღედა. მათ კი კვლავ ახალი სიმაღლეებისა და სინეგლეტიხსაგან მიუწევდა გული. ამ მიუძღვი დაუპატივიფიქრობის გრძობაშია თუბა ყველა გამარჯვების საიდუმლოც. — ვეფიქრობ ჩემთვის და უნებლად მახსენდება სოფელ გურჯაანის საბუღო სკოლის მასწავლებელი ოლია თანასწორობა.

პირველად სამასწავლებლოში ვნახე ეს პატარა ტანის კლარა თათი. იგი მითიკვდა, მორადებით, თავი მოიწავლებდა ესაბერებდა სკოლის დირექტორს კიორკე პეპიაშვილს და კოლეგებს. მაშინვე ვიგრძენი, რომ მასში დიდი მნიშვნაა. ძალი იფარებოდა. როცა იგი გაკვეთილზე შევიდა, მაშინ ვაივდა, რომ რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებელი ოლია ბეკიაშვილი თითქმის თათი ათეული წელია, ქიძის ასწავლის თანასწორულს.

ოლის წლებში სწავლობდა ოლია ბეკიაშვილი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. 1945 წელს შრომობური სოფლის სკოლის მეთაურ კლასში რომ შევიდა ორავადი ქიძის კურსის ვადასაცვდა, მაშინ ამოიჩინა, რომ მისი მოსწავლევს წარბოვანაყ არ ქონებდა არაორავადი ქიძის ელემენტარული საკითხებზე. მინდლევების პერიოდული სკოლებზე არ იყო სკოლაში. სასუბური ხელთ დახანა და დახანა იგი. დღეში რადნიმე საათს ამცადინებდა მოსწავლევს გაკეთილებს შეძლევ. მათე ყველაფერი თავისი გზით წყავდა. მერე თავის პედაგოგებე ეწეოა უნებრისტეტის, ნითოურებებე და რადნიმე სინჯარა პირველად მან ჩამოიტანა. ლაბორატორიაში მუშაობისას ხელბუტი კი მოეყინა ზამთარში. არც ამას შეუწინდა ახალგაზრდა პედაგოგი.

— წლებმა ხომ არ გაფიქრებიათა თქვენი რომანტიკა? — ვითყვი ოლია მასწავლებელს გაკეთილებს დამთავრების შემდებე.

— რა თქმა უნდა, არა. მაშინდელი პირობებები მოიხსნა, მაგრამ დარჩა

საყვარელი საგანი, რომელიც ყოველდღობად კვლავ დიდ მუშაობას მითხოვს ჩემგან. ვსცდ არ იყოს, ჩემთან არიან ჩემი მისწავლებლები. იცვლება თათობები. სულ ახლებური მიდგომას მითხოვენ ისინი პედაგოგისაგან. ყოველნარად ვცდილობ, არ ჩამოვრჩე დროს... თანამედროვე ცხოვრება ხომ ყოველმხრივ განაღებულობ ადამიანის აღზრდას მითხოვს. სიამაყით მეუბნება გული, ჩვენი სკოლის აღზრდობები გმირული შრომით, ადამიანური კეთილშობილებით რომ გამოირჩევიან. მათი დამახსენებებე ჩრბ ამის რაიონის წარბილებში.

პირადილი მიების ეს აღმადრენა გურჯაანელისთვის საერთოდ უფრო რომ არ არის, ამას პარტიის რაიონში მაშინვე იგრძობინა:

პირველი მიდინის მისაღებში ხალხბრავლობაა. ეს-ეს არის ბოლო დამთავრდა. ხალხის ეთიოდლებობისათვის შურების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პირობა სასუბრათო პროგრამის წარბაგებით შესრულებშია. ყოველმა რაიონმა უნდა შეიტანოს თავისი წყვილი ამ საბუღო-შეღო საქმეში. რაიონის პირველი მიდინი ბიჭიყე მინჯაშვილი ამისთვის არც თავს ზოგავს და არც სხვას. დღე-ღამე დაბალ გზებსა და რეზერვებს ეყვება მრავალმხრივ განათლების მქონე რაიონის თავიყი. გურჯაანში რომ იკითხონ, რა პროფესიის არიოთ თქვენი პირველი მიდინი, აუცილებლად ვიპასუხებენ: მუქანისმეორი, მაგრამ ამეყე თვისი ფილოლოგი, აგრეთში, ინჟინერი, კეიონობსტი და, ვკრძებ, ქიმიკი, მის კოდანს ზოგავს ვერ დაუდებ. ამას ამბობენ გულწრფელად, რაც მათგანია, ქემშირტილ... —

იმ დღესაც, ეტობა, მაკარად ისმჯელეს მიდღელობის საკითხებზე.

სწორედ შესაფერისი დრო არის-მეფე ვიფიქრე და როგორც კი ვახსენებინი შრომის წითელი დრომის ორდენისანი კომიტეტის მიხედვით რაიონში მონებრეშვილს მთავარი თვლი, უძალი მისეც ვაყე შეურე.

გვიმეძინასიყენ ავიღო. სასუბთარ ფიქრებში გართულ თავგმომარეს ვახსენ სიტყვა არ დასცვიენია. წარბი იღნავ მაშინ ვაყისნა, ქამეფითი მოფიქროლი ფერის ტურტარობა რომ ვაფიქრებ. მერე შეშანა და მარბა სოლომნიშვილის გულელია შეხვედრამ, მათმა მადლიანმა შრომამ გაახალისა და მაშინლა თქვა:

— ფერის გამებ ლენა ვაჯანშივლი ბიჭობის წყვილი და ცოტა შეავიანობდა. ძალიან ეცხალი და შრომისმთავარე გოგონა, ცეცხლია პირდაპირ.

შენიშნობი მიგწვიყეს. აქ ისეთი მუედონება დაგვხვდა, ისე მიმხილვდა ლულუნება დღეებში და ციმქილვდა ტელევიზორის ეკრანი რომ გულმა მითხრა, ერთხანს დაგრეხილიყავი ამ გამრჯე, ძალი

ლონით საყვ ქალბებინა მითყვი (მეტი) კავიენის ხელბუტი მოიყვარე. ვიქიბის კავი-კრომში ერთობლივ გამეკვთობინა დიდი საქვეყნი საქმე... თავგმომარეს კი ლორეკული ვადხებებინასათვის არ სცალია. ის მოკლედ იღებს ცნობებს, იძლევა დავალებს და ვნახ ვარგებლობს. მერე იგი სასწრაფოდ ავგარებს ვაგროლოზე ვასავაზინი მანქანების საქმეს, თავგლიეობებს ვინახებში სასმელი წყლის გაყვანის საქმეებებს, არც დატბობილ ხეხილის ბაღს იფიქრებს...

თანდათან მოდის თავგმომარე საუბრის მსაობაზე. ლატეფური წახლა კიშის ძროხებზე ჩამავალი სიტყვა. მათ ვწევა დღეობაზე, ხბორბების მოვლა-პატრონობაზე, საბურთის მუშაობაზე გვიჩინებს თავის ხალს. მერე ვადა ვნახ რაიმამდე კარგად მოკლული ვაყისფერი ძროხას და თანხი ჰექტარი საბურთის ქაღალდური საწყაროც, სადაც კოლხიდური პამიდორის ვასაოცარი სიმძლის თითოეული ორბე რიგი ვაყავს და რიგი მწივს, ისე, როგორც ზოგარბა.

ყველაფერი თავისი თვალთ ხელახლა რომ იხილა, თითქოს დამწივდა რიონში მსაობრივობა, ცნაყოფობა დაეცო. ასეთ მულტავრებში გატარებლობა თითხებე წელი ცოტა როდია. თითხებე წელია, იგი ყოველ ვნსა და ყოველ ხერგს სულგრობით დაკეყავლბს, იყის, სხა რა უბნის, კარგი ქიმიკით გრძობის თავისი მერეგრების მაყისცვას. თაიხით ხომ არ მოდის მარცხეულების, ბოსტნეულის, ბაჭიყეობის, ხილის, ყურნის დიდი მრავალი, წარბებებე მუცხეობების მოსაღებებისა და ამერეშების პარკის დამზახებში. კომუნეობებამ ახლანის მიიღო რესპუბლიკური გარდასავალი ლობობა.

წინაბედული ხელმძღვანელი მომგლისათვისაც იკავავს ვნსს. რადნიმე წელი წინ თუვის ხეების ხეივანს რომ აშენებდა, ბევრი უნებობად უყურებდა ამ საქმეს. ახლა კი საბაო სანახავა ვნსს ორბე მხარეს სგრებზე ჩამყრევივებული ნერვები, მუცხეობისათვის უაღრესად საჭირო და აუცილებელია.

თავგარი ხელმძღვანელობა, ხალხის სოფელმდებელი შრომით იყენება დიდი სოფელი, რომლის სიკეთითაც მთელი სოფელი სარგებლობს: მაშეშევი გროცლანს ეთიოდწყობილი სკოლაში სწავლობენ, შენდება მერიე საბაგეო ბაღი, მიმდინარობს ბუნებრივი ვნსს ვაყისნის სამუშაობი. დილითივე მუცხეობირება და ლინეობებმა სოფელი, წინსხილს სურვილი კი ეკლავინდებურად ლევის...

ფიქრებიდან გამოვერჯეყე. ერთობ კიდე ვთაველ თვლი მკვირალობური კამლექისი მარდისობის ექვლილს. სადაც ვსა ლამზანს ცხობი გამიყვეთილი ჩვენი მწიფობინანი ცხოვრება და იმის სიყვეცხლიანი დღებები. თვალსაზრე დაყინება, გმირობმა წარსულმა როგორ ვადაანათა გმირულ თანამედროვეობას.

მარადილია ჩვენი ხალხის ძლიერება.

თუჯჯანის რაიონი.

საპარტიველოს სსრ სახელმწიფო პარტიის ლაპარაკები

საპარტიველო კომპარტიის (მანბრალურმა კომიტეტმა და საპარტიველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ, რომლებმაც ბანინიძის საპარტიველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული საპარტიველოს სსრ მდინერებისა და ტანინის ღარიბის სახელმწიფო პრემიების კომიტეტის წარდგინება, 1982 წლის საპარტიველოს სსრ სახელმწიფო პრემიები მიანიჭეს.

1. მდინერების ღარიბი

1. გიორგი მელიქიშვილს — საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსს, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ირანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის დირექტორის (ხელმძღვანელს); ირაკლი ანთოლიძეს — სოციალისტურ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს, აფხაზეთის ა. მ. გიორგის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორს; ანდრია ავაქიძეს — საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს; მიხეილ ფაფრის მკვლევარს — ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს; ვიქტორ გუჩუას — ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატს; მამია ლუმაბაძეს — საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს; იური კაკაბაძეს — ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორს; აღიქანანდრე კოჭლავაშვილს (სოციალისტურ მეცნიერებათა აკადემიის დირექტორის მოადგილეს); ბაბინია ლომინაძეს — ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატს; პროფესორს; შოთა მესხიას (სოციალისტურ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს); ნიკოლოზ ბატუღას — ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორს; გივი ჭამბურას — ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს; — ნაშრომისათვის „საქართველოს ისტორიის ნარკვევები“ რვა ტომად, გამომცემლობა „სახელმწიფო სპეციალური“, 1970-80 წლები.

2. შოთა ბიბილაშვილს — მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატს, ვლადიმერ გაბაშვილს — მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორს, თინა გელაძეს — მედიცინის მეცნიერებათა

დოქტორს, პროფესორს, პეტრე სარაჯიშვილს — სსრ კავშირის მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსს, თინა სიგუას — მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორს, სოზარ ჩუგუნავს — მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატს, 1970-1980 წლებში გამოყვენიერული შრომებისათვის. — ეპილოგოსის კლინიკისა და პათოლოგიის კომპლექსური შესწავლა, სხვადასხვა ფორმის ეპილოგოსი შეპარტიველო აკადემიკოსების ეტაპობრივი დიაგნოსტიკისა და დიფერენციალური მკურნალობის სისტემის შემუშავება და პრაქტიკული დანერგვა.

11. ბატონის (ღირსი) — სოციალისტური მეცნიერებათა აკადემიის დირექტორის მოადგილის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე, გივი გუდაბაძეს — საქართველოს სსრ დამსახურებულ გამომცემელს, საქართველოს სსრ დამსახურებულ ინჟინერს, გიორგი ზღუდაძეს — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს, სერგი კარიბიძეს — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს, აკაკი კერესელიძეს — ტექნიკის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორს, გუარამ მეთოხიძეს — კომპლექსური პროექტის ბრძოლის ბრძოლას, ნიკოლოზ ნინიოვს — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს. — 1971-1980 წლებში შეკრებილ შრომისათვის — „დამოუკიდებელი ავსტრის მშენებელი ე.პ.14 კოსმოსური ენდოვლის კვლევა, შექმნა და დანერგვა“.

2. კონსტანტინე გულუას — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს, სამოქმედო გეოგრაფიისა „საქმისა“ ჩაის მრეწველობის სამეცნიერო-საპრობო გეოგრაფიების გენერალური დირექტორის დეპრეტადელის — საქართველოს სსრ ფინანსთა მინისტრის, ენერგ მალაზონიას — სამრეწველო გეოგრაფიისა „საქმისა“ უფროსის, მანგრა მამუშვილს — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს, მანაბიას ნატურალის სსრ კონსტრუქციების კომიტეტის დირექტორს, ლევან ქუთათაძეს — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს, აბეგ გეოგრაფიის გენერალური დირექტორის მოადგილეს; ზურაბ მხელაძეს — ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატს, გერმანე ხარბაძეს (სოციალისტურ მეცნიერებათა) — 1976-1980 წლებში განხორციელებული შრომისათვის. — დაბალპრობოვანი ნელეულსიგან ჩაის თხევადი კონსტრუქციებისა და გამამხრეველი სამშენებლის წარმოების ტექნოლოგიის კვლევა, შემუშავება და სამრეწველო დანერგვა“.

3. გურამ რამიშვილს — ტექნიკის მეცნიერებათა დოქტორს, 1960-1980 წლებში განხორციელებული შრომისათვის — „სამრეწველო სიხლის ინტეგრირებული თაბიგურებათა კვლევა და მშენების ავტომატური ვერფიკაციის სისტემათა შემუშავება“.

111. სახელმწიფო პარტიის მეცნიერებათა კანდიდატს, პროფესორს სახელმძღვანელო სახელმწიფო კომიტეტის კურსის, გამომცემლობა „ჩაბალუბა“, 1979 წელი.

ნაზი კილასონია

საპარტიველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს „ბათუმელი მანიანის“ პრემიის ლაპარაკები

სომ გიგორაძე

ვის ქორღება ჩემი ლექმი, ნარაქვს, ნაპარტაღებს, — მე ვით ვიტყვი უკეთხად: „მკერდს პერანგი

დაუფრთხალებს...“
ქნარი, სიმით შუნარზევი
მინც მდევდა გაჩნდიან,
ხომ გამომავა ქვარახივი
ჩიხურა და საჩხრიდან,
ხომ ჩამავდა წინდა აზრით
შენი ვარ და ვემყინებო,
და ქვითია გიტარები,
ხომ მამღერე „მშენებელი“.
ჩემი მზე და ჩემი ნილო,
შენა ცა და ქვეა ჩერი,
ხომ გამავად იმის ღირსი,
წინამორბე შემჩერნი.
ჩემი ლექმი, ჩემი სიტყვა,
ფრთა თუ მუხანა მიგინერა,
ციხისთავი თუ არ ვიყავი, —
ხომ გვედრე ციხისმდევლობა.
ხომ არ გთხოვდი ოქროს ჯილდოს,
თავს ვინაღინ მარცვლებითა,
ხომ გალობდა ჩემი ჩიტაც
კლანდინ ხნარცვლებთან.
სანაწურად ისიც მივის
დამშვიდებულ კარგბიანს:
ხომ იყო ჩემი, ერთი ლიმბი
სიყვარული მგინებია.

სავედურის ქარიანში
ტალა ტალად მიმადგობეს,
ხომ არ ვკვტივთ გალობა
შენს მამებს და იაღლებს.
ვისთვის არც მალელი აზრის,
ფიხიანს ოღინ ტიტინია, —
გახვეებულ მაგიდაზე
ხომ თავჩარგულს მიტორია.
ხომ მიმღვდა მძიმე სორი,
მკვებდა და მავებდა, —
ხომ შევედი მინის ბორცვით
ამოხივდა ვარცკვლებთან.
ხომ მტკიოდა უთვალავი,
ხომ ვიყავი მარეგული,
ხომ მახსოვდა რუსთაველის:
„მეგრებიან მიზანს დანებებულს.“
გამახსენი თუ გადარდავი,
დავკადი თუ სიბერა,
ხომ ვეძლიებდი გამგზარა:
რას, რას ნიშნავს იბერია.

ხომ მსურს ლურჯი დილიონი
ცას ბატუნებად გავლელი,
ხომ მარღვებით მალღერი
არალი და არულალი.
არალი და არბი, არბი,
მომიღვევ გუმბათბი,
ხომ ცე წინდა ქარი მარცხს,
ხომ სიმღერებს ვუნადებო.
შენს კალხე ვიფრინებო,
ვეცინი ოქროს მარბლითი,
ხომ მინერე სიმინებო,
წვალადი — ვიყო ალბილი.
ხომ განვმანტე ჩემი მრეშე,
ხომ ვიგობ, ვიკვალავ,
ხომ ვიშოვავ, ვიქურავუნი,
ხომ ვივადილი ზიქურავუნს.
ხომ თანდათან ვვიტრფობი და
ხომ თანდათან ვვირადვლი,
ხომ გამომშვეს მითობები
ნარღვანდელი ჩირაღდენი...
ხომ გამომშვეს ქარბიშხობი,
ხომ გავუძელი იღილას,
ხომ მივეარბარა გავიგებობი,
ხომ ბავშვობი მტკიარბი,
...თუ სავარდლი არ გქვიადი
ხომ მკვებდა მარცვლებითა,
ხომ შევეცხება ჩემი ჩიტაც
ნაწივობი ხნარცვებთან.

ამთხრომვა

ვაჟაჩე

— მარია, ღედაკყოლუ! — ამ ძახილით შემოაღებდა პაპაჩეძე ჯომარს და სხვის ვლკოკების ხმათან ერთად ძალის ყეფა შეზინდებულ მიდამოს ახანაუბდა.

პაპაჩეძე ორობის დასაწყისშივე ჩამოკვეთილებდა, უკან შემოკრული წითელბანტიან ქედლას ძირს ჩამოსამდა, ხურჩინს მხარზე გადაიდგებდა და ასე ხელდამშვენებული განუწყვეტელი „მარია, ღედაკყოლუ“ ძახილით ამოთავაზებდა ბექობს. არჩქოლდებოდნენ ჩეგნები. დაფეთებული წამოიარდებოდა ბებია. თეთრი წინწკლებით დაჩოქულ თავსაგარს ნიკაიან გაიხსყავდა, ძალულად შეათვალაღიერებდა ორეულს ექვლეტ ჩამოკლებულ ძველებურ სარკვეში, თითქმის ბებებზე გადასყვამდა და ოკე წლის გოგონასივთ, წყლის რჩევით, გამართული ნაბიჭით გაეგებებოდა ქმარს.

— ეი, ძებო, დებო, მეზობლებო, შინაურები, ღებრთალებო! — როზროზებდა პაპაჩეძე და თან ტენს კანხულობას ხსნიდა.

ზადხელის გრძელ ღღემი, მინდროში თუ ვენახში შრომით დაღლილი კაცები ნაადრევად დაბუდეული ქათმებივით რომ მისკემოდნენ ტკბილ ძილს, ნახევრად ჩაკედლები, მოქნარებით გამოიშლებოდნენ გარეთ.

— ვაჰ, კაკო, ჯერ ისევ აღერ ყოფილა?! — ვითომ ვაკიკორეკებდნენ და ჩეგნს ეზონში გაღმობოლებოდნენ.

შეთარის შუქზე მატყლის დართვასა და ბუმბულის რჩევამი გართული ჭორიკანა ღედაკეები კისკისით და ლოკაკურთხედილი ჩამობერტყავდნენ კალთებს და ისინც ჩეგნსკენ მოაშურებოდნენ. აქოთქოტლებოდნენ მამიდები, დიდები, პაპიდები, ძალოები, იმათი ქმრები, შვილები,

მთელი ჯალაობა, ნიდირაშვილები სავაურეული და გარს შემოეხვეოდნენ შიიდან დაბრუნებულ სავაურელ ნათესას.

პაპაჩეძე ხურჩინს დასტებს გათხრინებდა, ამოთავებდა ხურჩინს ექვლს კარბოჭივით სველ თაფლს მატყალს, ჯდა ნიკიდ სახურებს: თანსუთენს — სავაურეულს, საბაბებს, ტკვილეულს, შაქაროხელს და ატყუებოდა ერთი გინასი და ორმოტიროლი.

პაპაჩეძე იმდენი ხნით იყო ხოლმე წასული, რომ დაბრუნებულს უკვე კარგა მობრლიო ბალოი ვხედებოდი. ამიტომ მის გამოხეხზე ვიმორცხებოდი და ქვეშავებიდან გამოშფერალი, მაგლის ქვეშ ვიძლებოდი, იქიდან ვუთვალავალდებ მოფუსფუსე პაპას, მარჯვენი თვალზე ოღნავ ჩამოფარებული ქუთუთო გამუდმებული სიცილისაგან რომ შთართავი და ველოდი, აბა, როდის მომიტიხხავს-მეთქი. ამითლაც არ გავიდოდა ღიდი ღრო, რომ დიახებდა გეფა პაპა:

— კაკო, ბელა სად არის, ჩემი ენავა ბელაჟ?

პაპაჩეძის მოკითხვებზე, ბელა სად არისო, აწროლდებოდნენ დიდები, იქით მიდგებოდნენ, აქეთ მიდგებოდნენ, ბილოს ისევ უძკროსი დედა ხატო გამომათრევდა მაგლის ქვეშინ და პაპას მიშგვრიდა ჩემს თავს.

— ეს ბელაჟ? როგორ გაითიერებულა! — შეიცხადებდა გეფა პაპა და ხელში ამოტაცებდა, — ლესქები ხომ არ დაგვიწყდა, პატარა ქალო! — ეკვით ჩამებდავდა თვალებში.

უთქმელოდ გავაქებელი ხუტუბა თავს და პაპას შერბზე ღილს დაეუწყებოდა წვალებას. შუქმში რომ იყო და თნავ ამოღენა გზაგამოვლილი, სულ ვერ შეატყობდი. ისეთი გამოწყველილი გვესტყუებოდა, თითქოს ქორწილში იყო წასასვლელი. მიკლდ შეჭილ ქალბა იმაზე ნაბის ქედს ჰქონდა მოვლებული, ხალათის საკინებ ბოლომდე დაილოკული ოღნავ წამოიღებულ მუცელზე ბრტყელ, ჯარისკაცულ ქამარს ატარებდა, ხილი გავრილებული ჩემის ყელში წვივებდა შემობრტყული.

მეორე ღღეს მთელი სოფელი გაივებდა გეფა მია ჩამოსულაო, მოშესკული არ წყვდობდა ჩეგნს ეზონში. უბერტობა ქალები იყებენ. ვისაც ტყეებში ჰყავდა წასული ქმარი, მძა თუ შვილი, ისე იცემოდნენ, ისე ღაღუნებდნენ და კითხულობდნენ ამბავს, თითქოს იმში ყოფილიყვნენ გადახვეწილი იმათი მოკეთინი. გეფა პაპაც ამშვიდებდა ქალებს, ანუგეგუებდა, ხანხანა ქორქილითაც გაეხებებოდა:

— ოხ-ოხ-ოხ, შენმა ვოციამ ისეთი თათრის ქალი იშვა ახალქალაქში, რომ მეგონა, იპარე გახსენდეს!..

— მუხი რე დავყარე! — აწითლებული გიგოს ცილი, მართლა გაკაასდებოდა.

ამის გავიხეხაზე ბებიაჩემი წარბებს შემკრიბდა:

— შენ რაოც ვერა ხარ ჭკუაზედა! — გამოსამბება მკვებდა.

— ვაჰ, ვაჰ, ენავ რა გრჯიდა! — ტუნჩე იყებნა პაპაჩეძე, ქქას დასუქვდებოდა და ღვინოს ერთხანად გადაჰყარდა. დამშვიდებულ და ღვინისაგან აწითლებული,

ღ ე ღ ა ს

მარტო ხარ, დედა. კვლავ მარტოდმარტო, და თროილეთი ელი დედანსერო...

ჩამს დას

დიდი ხანია, არ გვივრფოთა ყავაჲთი და... აკავია, დიდი ხანია, არ გვირბენია...

თ უ თ ი რ ნ ე ლ ა

თეთრი ღამე — „თუთარელა!“ ჩვენს სიყვარულს სურს დარჩენა...

ნანა კეჳჳლარია

ფ ი ქ რ ე ჳ ი

ხატვენ ჩემი ბიჭები: მზუს, წაჭიან და გვირილებს, რა ღამისი ხარ, სიცოცხლევ...

ქარია, ქარი, ირწყვა ფოჭვი და ლუკმის შონა უჭირთ ბელურებს...

ზღენერი ვარ? რატომაც ვარა — მძებს სიმწიფე და ჰური არსობის...

ღამარ რეჳლიძისაჲში

მეჳმანედ ელაჳს..

ვარდის ფერში მწვანედ ეკვას ხარწყობა და ნარჩობა...

ნარკოვალს აუყვებო, ცა მტკვარს უშვარს მწიფი, ლურჯი...

ო ც ნ ე ჳ ა

ჟამმა ნატარამ

შენი მზით და ფიქრით სავსეს ეს მაცია ძირწეულს,

სხვა რა მინდა, ვარდობისთვის ზამნახებით გავუკე ნიავს,

ჩავიხუტო შენი ტკბილი დიდი მტვერმომწეული,

ს უ რ ა თ ი

ჩიტბატონები კენკავენ ზამთარს, შინც უსაოოდ იისფერი შვიმობები,

ბ ა ჯ ა ფ ს უ ლ ი

რა საოცარი მოვარდა ქარი, რა საოცარი დადგა დროება,

სად იმხამი

იმ კვირა დღეს სად იყავი მარტო, ძველი ციხე რატომ ნახე უჩემოდ?

ღარეჳჳჳ კანაჳჳჳი

სოფლის ბახხანისაჲ

ჩემი პატარა, ლურჯო სავანე, მე დაბერუნდები, უთოოდ შეინად,

დიდი მეცნიერი

● გამოჩენილი მეცნიერის, აკადემიკოს ავლიბი ზურაბაშვილის 55 წლის სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობა ღირსეული მამულში შეიქმნა. მისი ცხოვრება ადამიანის დავალებათა შორის უმთხრეს სენს — შიზოფრენიის წინააღმდეგ ბრძოლას მიუძღვნა. თანმიმდევრულად შეისწავლა ტვინის მორფოლოგიური და ფიზიოლოგიური საფუძვლები, თავის ტვინის ქერქვეშა უბნების უნატივესი მორფოლოგიური სტრუქტურები და ახალ შემოქმედებით საფეხურზე აიყვანა მოძიებება თავის ტვინის ონტოგენეზის შესახებ.

ორმოცდაათი წელია მეცნიერი სათავეში უდგას ქართული ფსიქიატრიის თეორიულ და პრაქტიკულ საქმიანობას. ავლიბი ზურაბაშვილმა შექმნა ქართული ფსიქიატრი-

ული სკოლა, რომელმაც დიდი ალიაბება მოიპოვა ჩვენს ქვეყანაში და მის სხვთვებს გარეთ.

წლების განმავლობაში ავლიბი ზურაბაშვილი ხელმძღვანელობდა აგრეთვე თავის ტვინის განყოფილებას აკადემიკოს ივანე ბერიძის შვილის სახელობის ფიზიოლოგიის ინსტიტუტში და შექმნა უაღრესად მნიშვნელოვანი გამოკვლევები ნერვული მოქმედების ფიზიოლოგიაში, ელექტროენცეფალოგრაფიისა და კვლევის ნეიროლინამიკური მეთოდების შემუშავებაში.

აკადემიკოს ავლიბი ზურაბაშვილის მრავალფეროვანი და ნაყოფიერი შემოქმედებითი მოღვაწეობა ამოუწურავია.

შოთა ბაგყალიძე,

გიგინის მიმდინამა დამატორი, საპროზოდოს სსრ დამახარავალი მამი.

გოდისსავიდან — უმსროს მამოპარს

● ავლიბი ზურაბაშვილი, ერის რჩეული შვილი, მიულ ქვეყანას ისევ ეკუთვნის, როგორც მამოპარსი ლორს მამოპარსს. მამრამ როგორც ყოველთვის ცხოვრობს მასში ამზრდელი კრის სითო და მადლი, ისევ მიხი თანასოფრელები სიყვარულითა და მღვდვარებით დავყვებით თან ცხოვრების გრძელ, ძიბით, აღმოჩენებითა და აღიარებით აღასხე გზაზე...

გამომდევლად მამოსის, ჯერ კიდევ ბავშვი, როგორ ტრიალებდა ყანას თუ ვენახში, მის შერკულ მასს მამრემ ვიცნობდით უფროსი ბიჭები, მის გასხულ ვენახს კაცი ნუსს ვერ დახდებდა. ზურაბი. ანთ უბანში თუ გამრჯე ახალგაზრდას დაახებლებნენ, მათ შო-

რის პირველი იყო. ბავშვობიდანვე უყვარდა შრომა და ნიჭი. სხუდენტობის დროს არდადებებზე რომ ჩამოვიდოდა, მამონაც არავის უდებდა ტოლს გარჯაში. ასეთი დარჩა ბოლომდე — მინის სურნელში სახე ნამდვილი გლუპკაცი.

ავლიბი ზურაბაშვილის ლტინის ორდენით დავიჯდომების ამბოვი რომ მოვიდა, გვლთი ხარობდა მისი სოფელი, მისი რაიონი, სიცოცხლის იმდენი წელი შემბებოდეს ავლიბი ზურაბაშვილს, რამდენი აღტაცებაც ურუქებია მას მამოპარს ხალხისთვის. მრავალდამიერ!

ბიგო სოსიტაშვილი, მამბარნი მამანოზატორი.

შვილი ხალხისა

● ავლიბი ზურაბაშვილი მუდამ იქ არის, სადაც საჭიროა, ხალხმა გაიკონის ცეცხლოვანი, ჭკვიანური, შომაგონებელი სიტყვა.

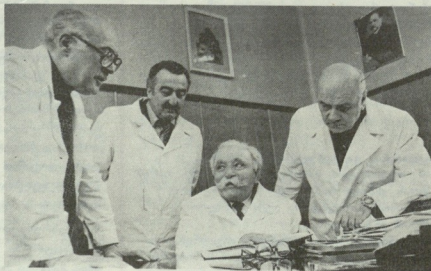
აი, ნამდვილი მეცნიერი, მღვდვარი და მამულში, რომლისგანაც ყველა გონიერმა კაცმა უნდა ინახავოს!

შე რა მეთქვის იუბილარის ფუნდამენტურ შრომებზე მდინცინამი, მამრამ იმას კი თამამად ვთქვი, რომ დიდი ინტერესით ნავიკითხე მისი გამოკვლევები „შოთა რუსთაველი და პერსონოლოგია“, ნიკოლოზ ბარათაშვილის, ილია ჭავჭავაძის, ვაჟა-ფშაველასამი მიმდევლელი ფსიქოლოგიური შრომები. მათში შოთაგარია მრავალმხრიობა და დიახაზონი ავტორის ინტერესებსა. გარდა ამისა, მეტად სასარგებლო და ძვირფასი მეცნიერის ნერილები, სადც ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის და სხვა დიდი ნინარების მრამული აზრები ისტატურად არის გამომყვებული ახალგაზრდა მკითხველის გულში პატრიოტული გრძნობის გასაღვივებლად.

ავლიბი ზურაბაშვილის სახით ქართულ მეცნიერებას სუკის დიდი და კოლორიტული ფიგურა, ბოლო მამოპარსი ულტურნა — დავსხრამდელი და თიედებებული ქომაგი.

ხუტა ბარუსავა

ავლიბი ზურაბაშვილი 80 წელია

რუსიკო

საქართველოს სსრ
დამსახურებული მხატვარი

ლორეა უნგელია-აბაშიძე

შვილის კორდონი

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

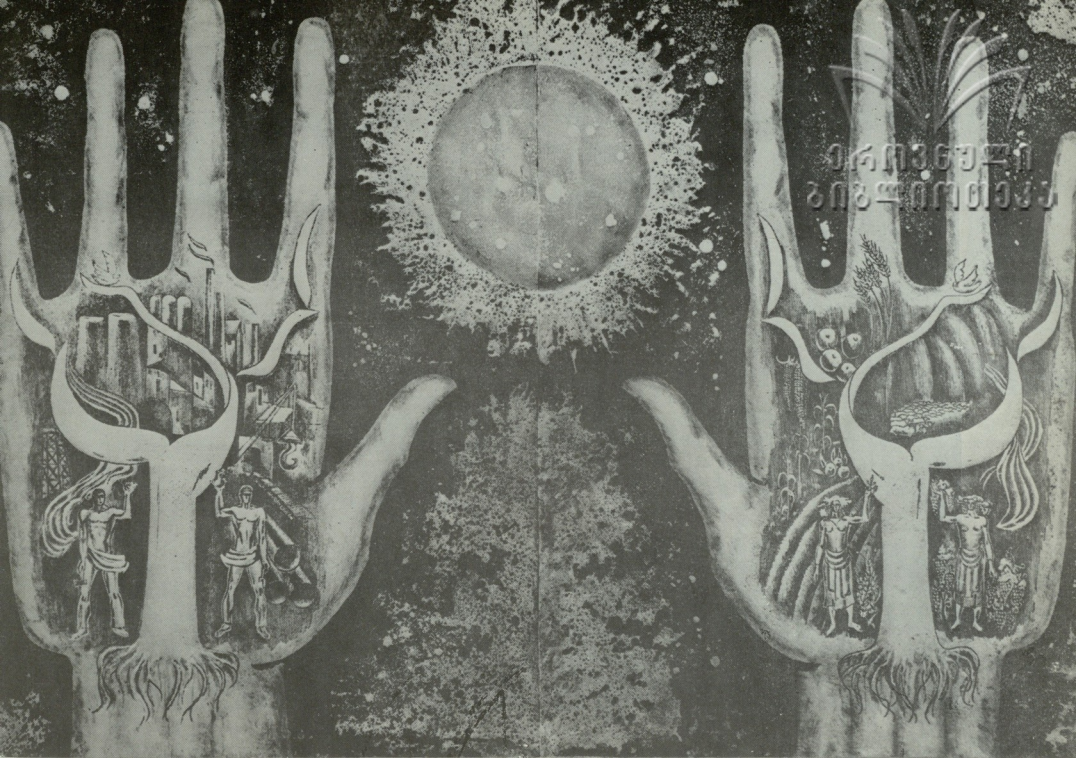
ლორეანტ სენბეგლი - აბაშიძე

„შუშანიის წამება“ ილუსტრაცია

კალის კორაბები

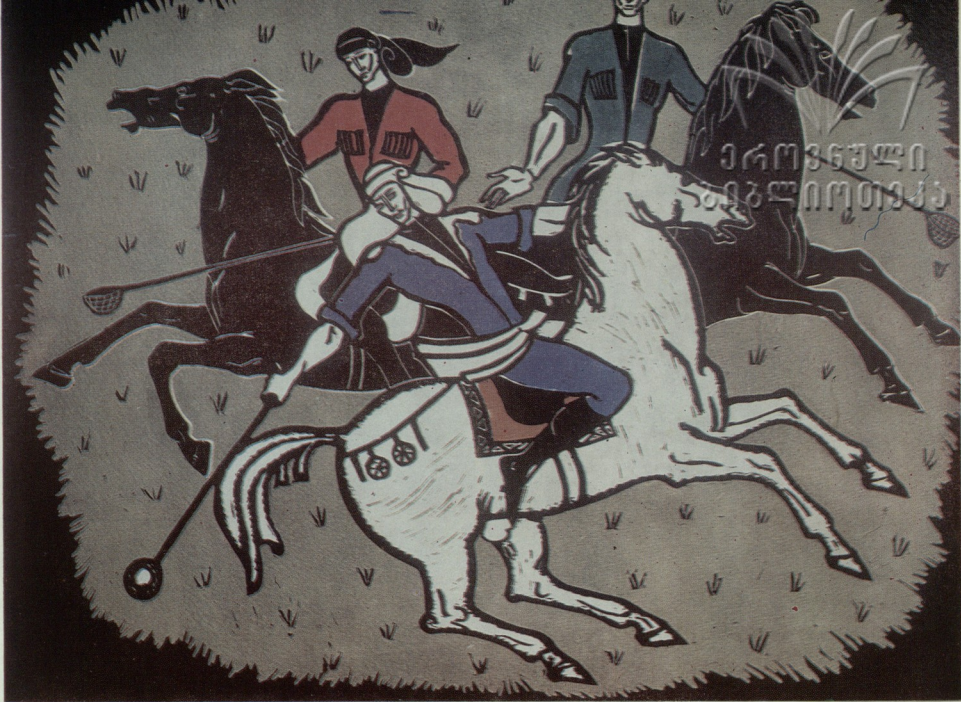
ზროვის დიდება

საერთოველოს სსრ
დამსახურებული მხატვარი

გაიანე ქუთათელაძე

კორტაბი

სპორტის

ცენტრის
 ცენტრი

აკადემიკოსი ალექსანდრე ბარამიძე ოთხმოცი წლისა. ნახევარ საუკუნეზე მეტია. სახელოვანი მეცნიერი დაუცხო-ობილია ემსახურება ქართველ ხალხს სულიერი კულტურის, მისი მდიდარი და მრავალ-საუკუნოვანი ლიტერატურის შესწავლის კეთილშობილი მიზანს. დიდი აკადემიკოსი ალექსანდრე ბარამიძის დაწვე-ლი ძველი ქართული მწერლობის და განსაკუთრებით ჩვენს საერო ლიტერატურის მეცნიერულ შესწავლა-გამომხვეუ-რებაში.

ამის უტყუარო საბუთია სა-კვლეობო ალიაბეზული ძვე-ლი ქართული ლიტერატურის მეცნიერული კურსი და ორ ასეულზე მეტი შრომა, რომე-

ალექსანდრე ბარამიძე იმ-თავითვე დანერგესტული იყო ძველი ქართული საერო მწერლობის ამოცნება-გან-ვითარებისა და სპარსულენო-ვან კულტურულ სპარსობისან მისი აკადემიკოსობით. ამ შროგი აღსანიშნავია მისი ნარკვევები და მონოგრაფიე-ლი ხასიათის გამოკვლევები, რომლებიც მიეძღვნა „შანა-მეს“ ქართულ ვერსიებს, „ამი-რანდადჯანიანს“, „ისრაამი-ანს“, „ქილილა და დამანას“, „ხოსროშირინიანს“, „ზახთი-რანმეს“.

ალექსანდრე ბარამიძის მე-ცნიერული კვლევის სფეროში მუდამ იდგა რუსთველადელი და რუსიევის ლობინდელი ქართული საერო ძეგლები, მა-

თი ცნობილ მონოგრაფიაში „შოთა რუსთველი და მისი პოეზია“ (გამოცემა სამაგერ — 1958, 1966 და 1975 წლებში), რომელიც დღემდე რჩება სა-მადლო წიგნად ყველასათვის, ვისაც აინტერესებს გენიალუ-რი ქართველი პოეტისა და მისი ქმნილების ბედ. იგი მო-მასწავლებელია რუსთველოლო-გიური მეცნიერების დღევან-დელი დინისა და ერთგვარ რუსთველოლოგიურ ენციკ-ლოპედის წარმოადგენს. სწო-რედ ამიტომ იყო, რომ მან დი-დი თავზე აკეთა პიროვნის სახე-ლობის პრემია დამისხურა.

ცალკე აღნიშვნის ღირსია ალექსანდრე ბარამიძის გამო-კვლევები ლიტერატურულ ურთიერთობათა პრობლემატი-

აღსანიშნავი შრომები

აღსანიშნავი შრომები

ლთა უმრავლესობა შესულია ალექსანდრე ბარამიძის ცნო-ბილი „ნარკვევების“ შიდაცო-მუხურში, აგრეთვე, გამოკვე-რებულთა რუსულ და სამკათა-აკადემიკოსის ხალხთა სხვა ენებზე და უცხოენოშიც.

ჩვენი უნებრსიტეტის აღ-ზარდო ჩვესდა უნივერსი-ტეტში დაავაკცა, როგორც მომავალი გამოჩენილი მეცლე-ვარი და საზოგადო მოღვაწე-ალექსანდრე ბარამიძის მეც-ნიერულ წრობათა და მალა-ლი მოქალაქეობრივი მრწამსის ჩამოყალიბებაში განსაკუთრე-ბული როლი ითმისებს ივანე ჯავახიშვილმა, კონკელი კე-კელიძემ და აკაკი შანიძემ. წლების მანძილზე სწორედ მათ გვევლინა შემოხმება და თანა-მშრომლობაში აღიზნა იგი ნამ-დვილი პატრიოტული გზნე-ბარებით. დაუფუძა კვლევის რთულ მეცნიერულ მეთოდებსა და გზებს, მისცა ფართო თვალსწერია ჩაყენრება დღმა პასუხისგებლობისა და დობი-ხოვნელობის გრანბოა, ჰუმბო-რტო პროფესიონალიზმისიყენ დაუტყუარო სწრაფობა...

დიდი აკადემიკოსი ალექსან-დრე ბარამიძის დამსახურება კლასიკური და ე. წ. ათორიკი-ნების პერიოდის ქართული მწერლობის (XII-XVIII სს.) შესწავლაში, არ დაჩინე-ლია ამ ეპოქის თითქმის არც ერთი ცოცხდ თუ გუგარდ მნი-შვნელოვანი საკითხი, რომელ-ზედაც ის საგანგებოდ არ შე-ჩერებულყოფის.

თი ენობრივი და იდეურ-მხატვრული რაობის საკითხებში, „ამირანდადჯანიანის“ და „ისრაამიანის“ გარდა, მას სა-განგებო ნაშრომებში გამოქე-ბული აქვს ძველი ქართული მეხობტების — შავთელისა და ჩახურხაძის სახელგანთქ-მულ თხოზულეობათა აბდულმე-სიანისა და „თაბაშიშ“ ბე-ვრი რთული და მანამდე ბნე-ლი მოცული ისტორიული-ლიტერატურული შროგი.

ალექსანდრე ბარამიძის უდ-ავი დამსახურებდა უნდა ჩი-თვალის XV-XVIII საუკუნე-ების ქართული მწერლობის ყოველმხრივი ათვისების მყარ დაცვითველ საფუძვლებზე და მკვიდრება. მას მონობრა-ფიელად შეუწყოლა ამ ხანის ისეთი უმნიშვნელოვანესი წა-რმომადგენლები, როგორც არან თეთურბა პირველი, არჩილი, ვახტანგ VI, სულხან-საბა ობოლიანი, და სხვ. გუ-რამიშვილი, ზესიცი და ზესი-ცი.

ფასდულდებლია ალექსან-დრე ბარამიძის წვლილი რუს-თველოლოგიაში, როგორც „კვეფილთაისის“ ტექსტის დადგენა-გამოკების, ისე ცალ-კეულ პრობლემათა დაშე-კვების თვალსაზრისით. 1937 წლიდან მყოფუნებელი, იგი მომწიწოლბის რუსიევის უკ-ვდივი პოემის ყველა სათუნი-ლო თუ მეცნიერულ-კრიტიკ-ულ გამოკვემში. ალექსანდ-რე ბარამიძის მრავალწლიანი რუსთველოლოგიური შემოი-ბა სახელად მისი საყოველთა-

კახე. ამ მიმართულებით მკე-ლევარი თითქმის ნახევარ სა-უკუნოვანი შემოხმის ნაყოფს იქმის, რაც მომხდარა ქარ-თული-რუსულ, ქართულ-ქარ-თულ-სპარსულ, ქართულ-საბერძნულ, ქარ-თულ-აზერბაიჯანულ, ქარ-თულ-ტაჯიკურ და ქართულ-უზბეკურ კულტურულ-ლიტე-რატურულ ურთიერთობათა კვლევას. ქართულ-სპარსულ ლიტერატურულ ურთიერთობათა შესწავლა, როგორც ზე-მით უკვე ითქვა, განსაკუთრე-ბით ფასეულია მეცნიერის მილიდარ შემოქმედებითა მემკ-ვიდროებოში. მკვლევარის კა-ბამი სხვადასხვა დროს შეზე-ნდა ფირთელისა თუ ნიშპის, აღნიშვრ ნაყოფს თუ საიანიონ-ვას, ტარს მეციყენის, ოვანეს თუმანიანის, ავეჯე ისაყაიის შემოქმედებას. უკანასკნელ ხა-ნებში მსიცილისებოა და ფა-რთი მკითხველთა ყურადღე-ბა მიიყარა ალექსანდრე ბა-რამიძის ნარკვევებმა ქართულ-მულგარულ და ქართულ-უზბე-რულ კულტურულ-ლიტერა-ტურულ ურთიერთობებზე.

ალექსანდრე ბარამიძის მრავალწლიანი შემოხმის ერთი უმნიშვნელოვანესი გზა ია-კველი ქართული მწერლობის ძველთა მეცნიერულ-კრიტიკ-ული ტექსტების მომზადება-შუბლეიკაია. სხვადასხვა დროს მას გამოქვეყნებელი აქვს თხოზულეობანი თეთურბა პირ-ველიანი (გ. ჯავახიასთან ერ-თად), არჩილისა — ორ ტო-მად (ნ. ბერიძენიშვილისთან

თად), ვახტანგ მეექვსისა, და-ვით გუბამიშვილისა, ზესიცი-ანი (გ. თთფურასთან ერთად), აგრეთვე „ისრაამიანა“ (პ. ინგოროყვასა და ვ. კეკელიძე-სთან ერთად), „ქილილა და დამანას“ (პ. ინგოროყვასა და ელ. მეტრეველთან ერთად), „ქალამისობა“ — ორ ტომად (ვ. კეკელიძესთან ერთად), „ნა-ვებოვანის“, „ხოსროგ-შირი-ნიანისა“ და „ზახთარ-ნამეს“ ქართული კერისებო და სხვა. დღემდე არ დაუკარგავს თავი-სი მნიშვნელობა 1928 წელს ალექსანდრე ბარამიძის მიერ გამოკვემულ ქართული სიტყვა-კახეშვილი მწერლობის ანთო-ლოგიის II ტომს.

ალექსანდრე ბარამიძე არა-სოდეს შემოფარებულია მხო-ლოდ ძველი ქართული მწერ-ლობის საკითხთა კვლევით. მას ყოველთვის იზიდავდა და იზიდავს ახალი და უახლესი ქართული ლიტერატურა (აღ-სანიშნავია მისი ნარკვევები ნიცილოზ ბარათიშვილისა და ილია ჯავახიშვილზე).

სასიქალოლო მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე სტუდენტი-რ-ახალგაზრდობისა და მეც-ნიერთა ახალი თაობების შე-სანიშნავი აღზრდელია.

ღლეს აკადემიკოსი ალექსან-დრე ბარამიძე ქართული ლი-ტერატურისმკვლევანობის ალი-ობებელი მეტოფორია. გულთ-გვანბარია, რომ ძვირფასი მას-სუფუნებელი კვლევა მხნედ მო-ღვაწეობს ჩვენი ერთგული კულტურის საკეთილდღეოდ.

თანამედროვე ენათმეცნიერებაში საკმაოდ დიდი მნიშვნელობის ლინგვისტურ პრობლემად ითვლება ბასკურ-კავკასიური პოპოლმა, რაც უკავია ხანია ადლებზე საზოგადოებას. ამ საკითხის კვლევაში შოთა შიშიგუისი დღევანდელ მთელს ევროპულ მთაშიძეობაში, რუსულად შეტყვევებაში გამოჩინული მეცნიერის წინაშე "შოთა-ნაგურაბა ბასკურია. 1977 წლის ივლისში", "ბასკები და ქართველები", აგრეთვე საფრანგული და სა-ქართული სტატიები. ამ თემებზე გვხვდებით მწიგნობრის ნაშრომი "ბასკურ-კავკასიური პრობლემა", რი-ველიუ ახლანდეს და "მეცნიერებაში".

პირველი ნაშრომი ბასკოლოგიაში შოთა ძი-ძიგურისა გამოაქვეყნა 47 წლის წინათ — ურნალ "მწიგნობრის" დიდივედ წერილი "საქართველო და ესპანეთის იბერია".

ცნობილია, რომ ბასკური ენა გავრცელებულია ესპანეთსა და საფრანგეთში, ბასკურულმა. მასზე დასაყრდენი დასავლეთით 700 ათასი კაცი; ამ ენას აქვს 8 დიალექტი, წერილობითი ძეგლები გვხვდება მე-16 საუკუნეებიდან. გრძელვადი და-თარეზია.

ბასკებს კანტაბრიის მთების ირგვლივ საფრ-ანეთისა და ესპანეთში უჭირავს 7 პროვინცია (3 საფრანგეთში, 4 ესპანეთში), რომლებიც ქმნიან ბასკეთის ქვეყანას.

აგებობს, სანამ გადავიდოდეს ბასკურისა და ქართველურ-კავკასიური ენების ნათესაობის ში-პოთების განხილვებზე, საჭიროდ იქნა, თვლით გადავლით ქართული ენის ნათესაობის თვითრ-ჩინება, რათა ქართული ენის წარმოშობის პრობლე-მატიკაში გარკვეული ადგილი მიუჩინოს ბასკურ-ქართლის ანტიკური მიმართების საკითხს.

ბასკებს ძველი იბერელები (დასავლეთში) შირუელ ნათესაობა თვითნა, ხოლო ბასკური ენას ყველაზე მეტი სახელეუ ქართველურ-კავკასიური ენებთან აქვს "კავკასიის გარეთ ბასკურია გრ-თადერი ცოცხალი ენა იბერულ-კავკასიური წინაა" (ანრიულ ჩიქობავა). შოთა შიშიგუისი ჩა-მოთვლის ამ მიხედვებს, რაც უნდაყა საქართვე-ლოში ბასკოლოგის განვითარებას. მკვლევარი მკითხველს მოუკლდ სოციაზობის ბასკურ-კავკ-ასიური პოპოლთის შედგება; აღნიშნავს მფი-რდომილი ორი იბერიის არსებობას, იბერელებს ბე-რძნულ და რომაულ წყაროებს და მათზე დაე-რწინებით ვაძმობებს ნათელ სურათს იმისას, თუ როგორ იყო ძველი მსოფლიო დაინტერესებული ამ პრობლემაში.

შოთა შიშიგუისი აზიხას და ვერაობს იბერე-კლთა ისტორიული, ეთნოლოგიური და ლინე-ვისტიკური მონაცემების ანალიზის საფუძველზე აკვირს, რომ დასავლეთისა და აღმოსავლეთის იბერელებს შორის სახელმწიფოებათა ურდოლო დათმევა იყო არ არის, არამედ მჭიდრო კავში-რია. ეს იქიანვედ ჩანს, რომ ჯერ კიდევ ძველი საქართველო დაინტერესებული ამ პრობლემაში. შიშიგუისი მე-8.9 საუკუნეების ცნობები ბა-სილი კესარილასა, რომელიც იხსენებს დასა-ვლეთის იბერებს, ქართულ წყაროებში იქ ხსი-ტავმა "დასავლეთის იბერია" გადმოცემულია ასე: "ქართველი დასავლეთისი". მკვლევარი იქვე ეტება შეთვრობებზე საუკუნის მოდერის იოანე მათანინისგან განზრახვას — მოწინა-ხელებია ესპანეთის იბერები; ამ მხრივ საინტე-რესოა შარდნის, ტ. გაბაშვილისა და ხსავთა ცნობები.

შოთა შიშიგუისი ეტება საკითხს, თუ საიდან წარმოიქმნა ეთნონიმი — იბერია. სეკილოგურ ლიტერატურაში შეინიშნულია, რომ საუკუნეთა მანძილზე ჩვენი ქვეყნის ერთ-ერთი უძველესი ნაწილის დასახლებულად იყენებდნენ ერთი ძირიდან მომდინარე ორ ფორმას — ერთს მართებულად, მეორეს — უმართებულად: იბერია-

ივრია; ძველ ქართულ ხელნაწერებში სახელწო-დება "იბერია" არსად გვხვდება, მაგრამ მინც ეს ფორმა უნდა იქნეს მიწვეული მართებულად, რადგან იგი დამონებულია როგორც ბიზან-ტიურ, რაც კლასიკურ ბერძნულ წყაროებში ეს ასე მოხდა; სრულ სიტყვაში, რომელიც "ი" თა-ხსნივით იყო, ბიზანტიურ ბერძნულად "ი" და-მოითხოვდა, ამიტომ იბერად იყრილია ეტე-ფორმა ივრია ბერძნულად გადავიდა რუსუ-ლში, აქედან ეს ქართულში. სახელმწიფო "ივ-რია" მხოლოდ გვიან საუკუნეებში გვეხვება.

შოთა შიშიგუისი თანამიმდევრულად იხილავს ბასკურ-კავკასიური პოპოლთებს. განსაკუთრებით საინტერესოა ბასკურ-კავკასიური პოპოლთა ტო-პოლოგიური ფილასტრისი. ბასკური ენის არა-მეტყველ სტრუქტურის ყველა არსებობა თა-კისებურებს შეიძლება დადასტურებოთ იბერულ-კავკასიური ენებში. შეინიშნება მსგავსება ლექ-სიკაში, ტოპონიმიკაში. უსუნებზეა მოვედ 70. მზე ბასკურ-კავკასიური უტომოლოგია, ამათგან ნაწილი გაიზარებულია მეცნიერებაში.

ამ რამდენიმე ხნის წინათ ერთ სასაზოო კე-რულში შ. შიშიგუისი, ავამებდა რის ბასკურ-კავ-ასიურ პრობლემას, სადაც თუ უსუნულ შეპირის მიმართებას, რომლებიც მოკლებულია მეცნიერ-ებაში, მიუთითებდა, რომ დღემდე დადასტურე-ბულია ბასკურ-ქართული 40-მდე მონიშნული ენის შეხედრად და 300-მდე ლექსიკური მსგავსება. ამას ემატება ფონეტიკური შეპირისებრება და სინტაქსური შეხედრებები.

შოთა შიშიგუისი ჩამოთვლის ამ საერთო კომ-პონენტებს, რომლებიც დამახასიათებელია ბასკურ-ენა და ქართველურ-კავკასიური ენებისათვის (ნაწერის სიზოპოზიკა, ვრტაბული ბრუნვა, იმიტირის აღნიშვნა ზნინა, თვლის ოცობითი სინტაქსი...).

საინტერესოა ნაშრომი ღრმა ინტერესით იგი-თხება. აგებობს გაურბის წინადა ლინგვისტიკური ტერმინოლოგია თხრობის დაძმობებას და უნდა რუსულ როულ საკითხებსაც ეს პოპულარული ენა გადმოცემს.

"ბასკურ-კავკასიური პრობლემა" შოთა შიში-გუისის ხანგრძლივი კვლევისა და რუსულების ნა-ყოფია, უაღრესად საინტერესო ლინგვისტიკური ნაშრომია, რომლის გამოცემასაც უნდა მივხად-ლოთ, როგორც საერთოდ ბასკოლოგის საფურ-დებზე შენახვას.

რამული შამელოპოლი
პროფესორი.

ჩამება საზოგადოებაში დიდი სიკვარულით აღნიშნა საკავშირელო სსრ მთხრობათა კავშირის კავშირისთვის, პროფესორი შოთა ვარაუდის ამ კითხვების დასაბამის 70 წელი. შოთა შიშიგუისი ნაშრომი საუბარსა, რომ საერთოდ არაპოპულარულ და საპრობლემო რე-ღაწერისა იქნება. ჰუმან სალიტერატი, ინტეგრირ-ება და უმთავრობითი სახამ მთხრობის სახა-სამდე ნაშრომში გაუბრუნებულია კავშირის თე-ორი ზრდასამის, მისი ისტორიის, დიალექ-ტოლოგიის, ლეზისალოგიაში ლეზისალოგია-ლის, ონოლოგიის, ზოგადი მათემატიკის, ფილკლორისტიკისა და ლინგვისტიკის-ტიკოლოგიის საკითხები.

"დროშის" სარდალკითი კომიუნია ორგა-ლის შრავარეზიკოვან მათემატიკოლოგ იბოლო გელუიციანე ულუკაძის გამოჩინული მიიცი-ნისა და შოთა-ისა ამ მნიშვნელოვან თხრობას, მიხატვის გავლელ ჯიშულ. ობობროს რეპუტაციის ობობროს და უმთავროს აკალ ვარაუდებისა კავშირელო მთხრობის სახამს ულელ.

ეს მერამდენე საუკუნეა სვეტიცხოვლი მტკვარში რომ დაას როგორც ეტეაში და მცხეთის ბებური ვალაგანთან დრო-ვამს არსებულად —

ეს მერამდენე — არსაკიძის უკვდავებაში მისი მოჭირალი მკლავი გვარწმუნებს.

ანყდება დღის და ღამის კალპობტს ადიდებული ჯამის შინადარი შემოღობოგას თი, თოთრწვერება მისდევს საშთარე, და არეინ უნეის მერამდენე საუკუნე, რომ სლოტურში ხის და ტორის ფრადამფრთხობა, ფეხშიშველა პატარა ბიჭი.

შარსკვლავში

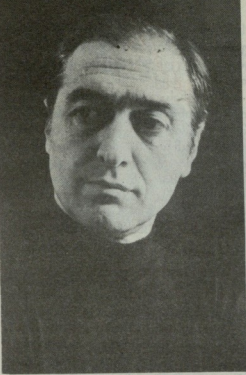
მოჯარდებიან და ჩემს თოილისს უტვალთვალდებენ, ან მერამდენე საუკუნეა, — სედ მაღალი ქართლის მთებია. არ იძინებენ, და ლამებზე თეთრად ათევენ... და შა, აშდენი ღამისოვითი ღამაშა ვარსკვლავებს, თავლები როგორც დასწითლებიათ.

წეროებებიში მიკვივიან ელვას კრებულები, შოთა შიშიგუისი ფრენი ქორები, დადლა, მალა და მალა, სინანულში ფრენი ქორები, დადლა, შორს ვარ და მე შემხმის, სიხრებებს რად ელტვი... დღეები ტმა-ტუა შეთოდგომას მიადგობენ ფოთოლცენვის ყვითლი ეტლით.

რისხება და გრევა საუკუნეთა მღრევი ტალღებდაც იხევა უაუტოს... მინც დარჩება, ვით ზღაბას და სახანაული, წინეი ვფხვისა, ნიკორწმინდა, ვჯვარი, არამაზი — ჩემი ქართული სიორმე, სიმაღლე და სილაშაზე.

ს ა მ შ ა რ ი

ბუთი მილიარდი გული გიცემს მკერდში, სამყაროს მე და შენ გვიყვარს ერთმანეთი, თუმც მრამდენ ქარიშხალს ჩვენი შორის ჩაუვლია... მაგრამ მზის ამოსვლა კვლავ შეიძლება მლანეტის ნათელი შემოსილი დღესასწაულია.

ად საინტერესო რეჟისორს თემურ ჩხეიძეს.

ეს იყო როლი, რომლის თა-
მაში ოთარ მეღვინეთუხუცე-
სს შეეძლო ჩვეულ მანერა-
ში, უკვე დიდი ხნის წინათ
მიგნებული და გათავისებუ-
ლი გამომსახველობითი სა-
შუალებებით სინამდვილეში
კი სხვაგვარად მოხდა მსახი-
ობმა უფუშ ემხას როლი მან-
ამად თითქმის უწყვეტო
ტრანსლობაში განასახიერა და
ძუნძი, თავმჯავებელი ემო-
ციებით საკუთარი სულის ახ-
ალი ხილრმეები წარმოგვიჩინ-
ნა.

ოთარ მეღვინეთუხუცესისა-
თვის უფუშ ემხას როლი ახ-
ლი იყო, არა თავისი კონკ-
რეტული ხასიათით, არამედ
იმ სცენურ გარემოსთან მი-
მართებით, რომელზეც იგი
თემურ ჩხეიძემ მოაქცია. ეს
იყო თანამედროვე რეჟისორ-
ული აზროვნება, მომიზნე-
ლული თანარაღიერი პრობო-
ბობა, რომელიც ძალაში ტო-
ვებს უმთავრეს პრინციპს ემ-
ციური თამაშისა. ოთარ
მეღვინეთუხუცესისაგან კი ამ
პრინციპისადმი დაღატკს არა-
ვი მოივლის.

ერთი შეხედვით, უფუშ ემ-
ხას როლი არ არის მთავარი;
ამ მიჩვენებით შობაქცდილე-
სს ტოვებს უმთავრეს მხარედას
ის გარემოება, რომ საქვეტკლი
უფუშში ცოტას დატარაკობს;
მიუხედავად ამისა, იგი ძალ-
ზე ბერის „ამბობს“...

ერთი ან ორი ფრზითი დი-
დი და ტყეად სათქმელის გა-
მონახტა, ძუნძი გამომსახვე-
ლობითი საშუალებებით ემო-
ციის სიღრმის ნახტამა, ყო-
ველგვარი მოქმედების ფსი-
ქოლოგიური განმარტებულ-
ობა — ან ძირითადის მის, რი-
თავ მსახიობი თავისი გმირ-
ის უაღრესად შიამბეჭდავ და
დამაჯერებელ სახეს ქმნის.

ოთარ მეღვინეთუხუცესის
უფუშში აკეთებს იმას, რაც შე-
უძლებელია, არ გააკეთოს;
შეუძლებელია, მან არ ესრო-
ლოს ვასილ ხრიტანიუკს, თუ-
მცა ეს სულაც არ არის მისი
სურვილი. იგი ჩუმად ისმენს
ხრიტანიუკის შეურაცხყოფ-
ელ სიტყვებს, მაგრამ ჩვენ
ესხედავთ, თუ რა ხდება მის
სულში, როგორ თანდათან
ივსება მისი „მოთმინების ფი-
ლა“, ფსიქოლოგიურად რო-
გორ მზადდება გასროლა,
რომელიც არა მარტო ამ
მეზღვარის, არამედ თავად
უფუშ ემხას სიცოცხლესაც
შეიწირავს.

— იცოდეთ, თავს დამეჭ-
ხენ“ — ეუბნება იგი შემდეგ

საქართველო

იოსებ ჭუმბურიძე

იოსებ ჭუმბურიძე

თოხან მარშანს და ამ ერთი
ფრზითი ყველაფერი გასაგე-
ბია. ამავე სიტყვებს მიტკა
გარბატი ეუბნება კრეისერის
კაპიტანს, მაგრამ ის, რაც აბ-
სოლუტური სიმართლეა უფ-
უშისათვის, ასევე აბსოლუტ-
ური სიცრუეა გარბაჩისათ-
ვის. ამგვარ კონტრასტში იკ-
ვეთება ოთარ მეღვინეთუხუ-
ცესის გმირის რაინდული ხა-
სიათი. უფუშ ემხას სულაც არ
ცდილობს, გაექცეს ბედისწე-
რას, რომელზეც იგი რაღაც
სასწაულბრავი ძალით გრძი-
ნობს. იგი თითქმის პართლაც
ხელფეშმეკრულია და ვერ
სცილდება „ბედისწერის
ეტლს“ (ერთ-ერთი ყველაზე
ძლიერი რეჟისორული მიგ-
ნება საექტკელებში); არ ცდი-
ლობს, თავი აარიდოს პასუ-
ხისმგებლობას. „დედა მიწი-
დიდა მენხა უკანასკნელ-
ად“ — ეუბნება იგი პაკის.

დედის მონატრება ამ შემ-
თხვევაში იმის მიზეზია, რომ
რაც შეიძლება გადაიღოს ვა-
ცკევა, რომელსაც ძიძიშვილი
სთავაზობს.

— ქუთუხე არ არის, ყურს
ნუ უგებდი“ — ამბობს უფ-
უში პაკი აბაზეა, რომელიც
ცდილობს, საკუთარ თავზე
აიღოს მისი დანაშაული. ყო-
ველივე ამას მსახიობი არა-
ჩვეულბრავად მშვიდად აკე-
თებს. ასევე მშვიდად ბარდე-
ბა იგი დასასჯელად, მშვი-
დად ისმენს სამსონ დავანა-
ძის მადლობის თუ საქებარი
სიტყვებს, მშვიდად ხვდება
სიკვილს.

უდიდესი ემოციური ზემო-
ქმედების ძალა აქვს უფუშ
ემხას მდგრად გამომწვიო-
ბებას დედასთან, აქ მსახიო-
ბი უაღრესად ზუსტი და ძუ-
ნნი შტრიხებით გადმოგვცემს
გმირის სულიერ განცდებს.
ეს არის უსიტყვო მონოლო-
გის საუკეთესო ნიმუში, რომ-
ლის „ტექსტს“ მაყურებელი
თავად აღიქვამს.

დიდი ოსტატობით წარმო-
ქმნება ოთარ მეღვინეთუხუ-
ცესი უფუშის მდვიდობისა
მონოლოგს; იგი აღიქმება,
როგორც ყოველგვარი ცოდ-
ვის მონანიება, ყველას მაგი-
ურ, ვინაიდან საკვიდრო.
სასიცოცხლო ბრძოლაში ძნე-
ლი გასარჩევი მტყუანამ-
თალი. უფუშის სახეს ამ
ღრმის რაღაც თავისებური
სინამდვილე დაჰკრავს; მისი
თვალბის გამომწვეველება
საოცარი სიზუსტით შეესატ-
ყვისება გმირის სულიერი
მდგომარეობას.

უფუშ ემხას როლის გან-
სახიერებით ოთარ მეღვინე-
თუხუცესმა კიდევ ერთხელ გვი-
ჩვენა პრინციპული მავალით
იმისა, თუ როგორ უნდა ცხო-
ვრობდეს მსახიობი სცენაზე,
და რომ „არ არსებობს დიდი
და პატარა როლები, არსებო-
ბენ დიდი და პატარა მსახიო-
ბები“.

მსახიობმა სრულიად ახლე-
ბური გაგარტებება მოუქმენა
საკუთარ შემოქმედებით გზას.
და მისგან კვლავ ანაერთ
გაბარტებებს, ახლა შობამეჭ-
დავ როლებს უნდა ველოდეთ.

● თავისი რჩეული მსახიობის
ყოველ ნაბიჯს ხელგონებაში
მაყურებელი განსაკუთრებუ-
ლი ყურადღებით მკვირობს,
განსაკუთრებულ ინტერესით
აღვენებს თვალს.
ორი-სამი წლის წინ ოთარ
მეღვინეთუხუცესის ვულშემ-
ბატკურათა შორის არტუო
ნშიათად გაიგონებდით: სა-
ნიტრესობა, რას გააკეთებს
ამის შემდეგ, როგორ გაგარ-
ტებებს მოუქმენის საკუთ-
არ შემოქმედებას, რას შექმ-
ნის ახალს?

იყენენ ისეთებიც, რომლე-
ბაც მსახიობში საკუთარი
თავის განმეორების საფთრ-
ხეს ხედავენენ...

ბოლო ორი სეზონის განმა-
ვლობაში შექმნილი რომლე-
ბით ოთარ მეღვინეთუხუცეს-
მა ეს ეჭვები სახსებით გვახს-
ტა; მხედველობაში გვაქვს
რომლუს დიდი ფრიდრის
დიორენშატის ამავე სახელ-
წოდების პიესაში, რეჟისორი
ნ. გაჩავა, ლეო ვანელი (ლა-
ლი როსტას „პოეტიციული
ამბავში“, რეჟისორი მ. კუჭ-
უხიძე) და უფუშ ემხას (უფ-
ქიარჩილის „პაკი აბაზეა“, რე-
ჟისორი თ. ჩხეიძე).

აღნიშნული სცენური ქმნი-
ლებანი, ხასიათით და, რაც
შთავარია, შესრულების მანე-
რით, მკვეთრად განსხვავდე-
ბიან არა მარტო ერთმანეთის-
აგან, არამედ მსახიობის მი-
ერ მანამდე შექმნილი სახე-
ებისგანაც.

ჩვენ, ამჟამად, მესამე პათ-
განზე ვაპირებთ ყურადღების
შეწერებას, რადგან ვთვლით,
რომ იგი პრინციპული მნიშ-
ვნელობისაა ოთარ მეღვინე-
თუხუცესის შემოქმედებაში.

უფუშ ემხას როლზე მუშა-
ობისას ეს გმირულ-რომანტი-
ციული პლანის მსახიობი პი-
რველად შეხება ფსიქოლოგი-
ურად მოახლოვნე, უაღრეს-

სცენა საქვეტკლიდან „პაკი აბაზეა“ — ნოდარ მაკოლოჯიშვილი, უფუშ ემხა — ოთარ მეღვინეთუხუცესი.

რაიონის ცენტრში დღეს ორასათოლიანი ღამაში შენობა, რომელსაც ამშვენებს წარწერა: „საქართველოს სსრ ხელოვნების მუზეუმის ცხაკაის ფილიალის სურათების გალერეა“. მშენებლობა ყველაფერი გაუთვალისწინებით, რაც ეს საჭირო სადამთავრო დარბაზებისათვის. გალერეა უკრავს ექვსსი კვადრატული მეტრი ფართობი, სადაც გამოფენილია ჩვენი დღესტატების ნიკო ფიროსმანიშვილის, გიგა გაბაშვილის, ლალი გუდიაშვილის, დავით კაკაბაძის, ელენე ახვლედიანის, გიორგი მაღალაშვილის, ალექსანდრე ციმაკურისა და სხვა მხატვართა ნაწარმოებები. დარბაზებში მოწყობილია გამოფენები „მხატვარი და გარემო“, „ქართული თეატრის მხატვართა ნამუშევრები“, „ქართული ნაწარმები და აღმოსავლური ხელოვნება...“ ადრე აქვე ყოფილა გამოფენილი კერამიკული და მკერდი ხელოვნების ოსტატების რ. შერვაშვილის, მ. ბოტიკოვლის, მ. ნარიშკინაშვილის, ს. სულაიანიშვილის, ვ. ფაჩუაშვილის და სხვების ნამუშევრები.

გალერეა თანდათანობით მიდრღობდა მხატვართა ახალ-ახალი ნამუშევრებით, რომლებიც ასახავენ ჩვენი თანამედროვე სოციალსა და ქალაქის ცხოვრებას.

ცხაკაის რაიონული ცენტრის სამხატვრო გალერეის გახსნა მამუცხენელია იმისა, თუ როგორ ამაღლდა ფართო მასების კულტურის დონე.

გალერეა ეხმარება ცხაკაიაში გახსნილი ოთხწლიანი საბავშვო სამხატვრო სკოლის მოსწავლეებს თავიანთი ტოლების დახმარებაში. ისინი მშობრად დადიან აქ მასწავლებლების ხელმძღვანელობით, აკვირვებულნი მხატვრების ფერწერის მანერას, ტექნიკას...

სხვათა... ხელოვნების წყობის ფილოსოფია...

ალექსანდრე სიგუა

სხვათა შორის, რაიონულ გზებზე „ყოლხეთიან“ გახსნა ხელოვნების მუზეუმებზე განყოფილება, რომლის თანამშრომლებიც კიდევ უფრო აღვივებენ ხელოვნების წარმოებისადმი სიყვარულს, აგრეთვე ნაყოფის აღფრთოვანებებს დაცემა და მათ მოვლა-პატრონობას. ეს სასიყვარულო საქმე გაეცთა მას შემდეგ, რაც ცხაკაიაში გალერეა გახსნა. ყველა ამ საქმით თანხმად და სულსამაგდლო პირობებით პარტიის ცხაკაის რაიონის პირველი მდივანი ვახტანგ ესენავია.

გალერეა დათავიერებს მოსკოვიდან, ლენინგრადიდან, უკრაინიდან, ესტონეთიდან, სომხეთიდან, აზერბაიჯანში ჩამოსულმა სტუმრებმა, მათ შორის: სსრ კავშირის მხატვართა კავშირის გამგებთა თავმჯდომარე, სსრ კავშირის სახალხო მხატვარი მ. პირობაძე, სსრ კავშირის მხატვართა კავშირის პირველმა მდივანმა, სსრ კავშირის სახალხო მხატვარი ტ. სალახოვმა, სსრ

კავშირის სახალხო მხატვარი, თურქეთის მხატვართა კავშირის თავმჯდომარე ი. კლიჩინმა, სსრ ცენტრალური კომიტეტის ხელოვნების დეპარტამენტის მდივანმა გამოფენას სხვადასხვა დროს ასევე მუშაობენ ყოთანავეტი ოთხის სახელით კავშირის წევრები: გ. კალაიჩი, სპანიათა კავშირის კავშირის მდივანი, რომლის სამართალი კავშირის მდივანი ვ. პირობაძე, საქართველოს ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ვ. სურგულაძე, საქართველოს სახალხო მხატვართა კავშირის მდივანი ვ. სურგულაძე, რომლებიც მოხარულია მდივანად გალერეის გახსნაში, აღფრთოვანებულნი სტრუქტურები ჩაუყურებთ შთაბეჭდილებათა წყევას.

„სიღად დაიწყო არ ვიცი, აღფრთოვანებული ვარ, ეს მამულმეილოური საქმეა, ესეულებით უწამატებს“, — წერს მერაბ ბერიანაშვილი.

„შესანიშნავია ასე იწყება ზიარება მუშეობისათვის, სიღამაშესთან, სიცოცხლისათვის...“ — ეს სიტყვები ეკუთვნის ელგუჯა ამასუელს.

„ღღუ ბედნიერი ვარ“, — ეს სტრიქონები ოტია ოსტოიანისაა.

„ღილი სიამოვნებით დაგთავალოებთ შესანიშნავი გამოფენა. დღე, ამ დღეებში სიამოვნებით დარბაზს ნუ მოკლებოდას ქართული ხელოვნების მუშეობები. დღით მალდება ხელოვნების ამ შესანიშნავი ძარბის აღმშენებლებს და მესვეურებს“. ამ სტრიქონების ავტორები არიან ვახტანგ კოტეტიშვილი, ნათელა ზვიადაური, ივანე წილაური...

შეუძლებელია, არ დავთანხმობთ ამ გულიად სიტყვებს. მართლაც მამულმეილოური საქმე გაეცთა ქალაქ ცხაკაიაში.

ცენტრული, მიხანსრაფული, კვამასიოლებით აღსავსე პოეტ ქალი მზია ჩხეიძის, მუდამ რომ რაღაც დაფუძნული და სახსარად უფროსი აქვს სახასიათო, ღირსეული ოჯახის, ვეჭმარების შემოქმედებით ცხოვრებით ცხოვრობს, ინტენსივად მუშაობს ღირსეულ და საყვანელო მწერლობაში.

1981 წელს მას ლექსთა ორი კრებული გამოქვდა „დილოგი საკუთარ თავთან“ („ჭრანა“) და „ერთი ცისმერი ბილიკი“ („ნაკავალ...“). ამ კრებულებს ვინც ნათქვამია, აუცილებლად გაახსენდება ფრანგი მწერლის აბტუან სენტ ვიზუპერის სიტყვები: „მე როგორც მწერალი, ჩემი ბავშვობიდან მოყოლებული“.

მზია ჩხეიძის პოეტური შთაბეჭდილება უშთაურესად ბავშვობის შთაბეჭდილებებს ეყვარება, რითაც თითქმის პირველყოფილ სწინდელ სათქმელს ზიარებულა. ავტორი თმუცა მეკარვე შემოსაზღვრულ ლოკალს არ ცნობს, მისი შთაბეჭდების ნაწარ უფრო მეტად მაინც ლეხ-ხუშია, სადაც გახსნარდა და სამსოხლის სიყვარულის სათით გარძნობას პირველად ეზიარა. მშობლური სიფლის განუყოფელად პეიზაჟებს და ბავშვობის წინდელ შთაბეჭდილებებს პოულობს პოეტურ მხატვრულ ფერებს, რომლებშიც იგინობდა ლრიკული განც

ანთი, იხიამბია!

ღის სიყინებულ და სინათლე. მას ლეხმეორე ტომარებშიც ეს ისე ზომიერად და ოსტატურად აქვს გამოყენებული, რომ ერთჯერ პოეტურ სამკაულებად აღიქმება.

რა ნიათი დაფრთხილან ნღები, კიბორჩხისკენ ვინ მიდგენს თიგნებს? გათავალოდის შემოდგომა, ვინც ვინც ახლაც შემიყვარდეს იქნება — წინს პოეტი და მისი სული ბავშვობის მოგონებებსა ხილვებზე იმისა, ამ მოგონებებს ზოჯჯერ მისწორული განწყობილება ასწრდოვებს, რასაც ადრე სამამული ომთან დაკავშირებულ ტროკილების გახსენება იწვევს. ამ მკერე განსაკუთრებით დღესიაში მიძღვნილი ლექსები გამოირჩევა.

გახსენდება პირველ ლინდებზე ექვსიონი... ქალუკით სავსე ახრობის ბოლმას მიტოვებულ ვაგზალს, მარტოობის ცრემლი მოგადებს მარტო-განა... მიმარბავს პოეტი უმოსოდ დიდებს და მოაკრებს სამშობლოს დარბაზებს სავსე სიყვარულს, რომელსაც ყველადან უფრო ჩაჩნობი ჩასამული ვარსიკაცის სურათი გამოქვდა. ლექსში პოეტი მისი განწყობილებას უმეტეს პოლო სტრუქტურებს: ქალბერი ომის ვაგაიკრავ თამბილი, სიყვარულის განცდილ ბარბიებს გაშლი... როგორც სხვი, ან იმდენს დროს, სიყვარუ

ერთი ტრული წინდა მომსან, შელოზილის პანანია წინდა, შეგედგე და... კვლავ სიცოცხლე გინდა მზია ჩხეიძისა ლექსთა ერთი ღირსება ისაა, რომ მათში ნაღად ჩანს ქალური გარძნობის სინდელი და უმარკობა.

ხელი ჩამოვლ, თუ ჩემი მის ხარ, რა უნებური გეგება თქილი ვინორი ვერძეი შეგედინე ახლა პირობტ სიცილს და ქირბინდა შორის. ასე იწყება ლექსი „კვიც“ — „კვიცია“, რომელიც და-მური სიყვარულის ქებათა ქებად წარმოვიგედება. „მე შენ გელი“ უ ინტროდუქტი გარძნობის გამოხატულებას და იცინობ, ქება და ღილი მიგავაგებო, მაინც... მე შენ გელი, მე შენ გელი, ჩემს ლამაზულ რანდს.

პოეტი გარძნობის ცხოვრების სირობებს, ინტენსივობებს ხომ აღმინანის მუშეობით თანამშავარია. უიღბლო სიყვარულით დაღვანებული ქალის აღცნობებს ოსტატურად გვიხატვენ ლექსები: „ფრთხები“, „შინადა“, „კვიცინი“ და სხვა. სამალოოდ გვიჩვენებს სიყვარულს, რომელიც „ცოდვილი მინახე ღილილი დღის“. სიცილისაში ირწმენა პოეტის პირადად ლექსში იგინობს, აღმრულად სულს რომ გავიხატავს, ნაღისმოსილი სინაღისმწრინად, ოტუცე: „პაი, რომ

ამ ქვეყანაზე, ამ შეხედრისთვის ვჯარცმავ ეს ღირაა“.

მზია ჩხეიძის კარგად ეხერხება საკუთარი ნაგრობისა და განცდილების ცხოვრული მხატვრული ხელოვნობის ჩამოყალიბება. არ, როგორ წარმოვიგედებს იგი მარტოს თვის: პოეტს ჩემს მხიარულს, გადარულ, ვთვლი მაიკოს ეს გიგი მარტე გადცხული ციგოს კამბი. დადრის, სიკისებს, ეხუ-ყურე კამბის აიკოს, ყველა ორბლად მიიზინის თამამ-თამამით.

როგორც აღვინებო, მზია ჩხეიძის ნაყოფიერად მოღვაწეობის საყვანელო მწერლობაში, იგი წერს როგორც სკოლაშივე და უფროსი სასკოლო ასაკის ბავშვთათვის, ისე პიროვნულ და ახალ-განზრდობისათვის. „ერთი ცისმერი ბილიკი“ უფროსი სასკოლო ასაკის მოხსენებლებისათვისაა გამიზნული. კრებულში მოიახლებული ლექსები ადრე „ნორჩი ღიწნელსა“ და „პირობები“ დაიბეჭდა და მოჩარბეს მოიხილვების უკრავდება მისიქცია.

ლექსთა ერთმა ციკლმა „პირობების“ მიერ გამოხატვული საუკეთესო საბავშვო წინანდობითა კონკრეტულ პრემია დაიხსობება.

დასასრულ, ნიჭიერ პოეტ ქალს თავიანთი სტრუქტურებით მივმარ, თით: ნურგარის დრდი მე გაგანვადლებს, ენთუ, იალუ და იყბიციმე!

ანანიდა

ეს ტანადი, კობა ქალი, რომელსაც ძალზე შეუწი მუქი მონილობა თმა და დიდი ცისფერი თვალები, უფრო მახასიათებს ჰეგეს, ვიდრე ლიტერატორს, რომელსაც გვეუფნის ოცდაათზე მეტი კლასიკური და თანამედროვე ქართული წიგნის — რომანებისა და მოთხრობების თარგმანი, გამოქვეყნებული აქვს მრავალი სტატია, რეცენზია, მონოგრაფია.

— კი მაგრამ, როდის აპირებს ყოველზე ამას? — გაოცდა ერთი ცნობილი მწერალი, თავადვე მრავალი ნაწარმოების ავტორი, როცა ანანიდა ბუბუცავაშვილის შემოქმედებით შრომის ნაყოფი იხილა.

სტუდენტების წლებშიც ანანიდა ბევრს აოცებდა თავისი შრომის უნარით.

უფრო მეტი დატვირთვით მუშაობდა იგი ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, გამოცემულმა „მარანმა“ ანანიდა ბუბუცავაშვილი იმთავითვე შეიყვანა „ვენიჭიკატასის“ თარგმანის კომისიაში; იგი რედაქტორად და ნიკოლზ ბარათაშვილის მხარვეზად, ერთგორადვე თარგმნიდა XII-XVII საუკუნეების ქართულ პროზას, „რუსულანინს“, თამაზ ქიქოძის, ვიდრეც ყოფიანის, არილი სულავერის ნაწარმოებებს.

— ნებისმიერ დამწებვე ავტორისათვის, ჩემი აზრით, მთავარია, თუ როგორი გულსწორი იყო მოკვლევანი მას თავადივე; — ამბობს იგი, — მე ამ მხრეზე უფრო ვამიღობ, ალბათ, იმიტომ, რომ მუშაობა მომიხდა ისეთი გამოცდი-

ლი გამოცემებისა და ისეთიად ადამიანის ხელმძღვანელობით, როგორიც ვახაგი შარე ზღატაინი.

კიდევ უფრო დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ქართული ლიტერატურის დილისტატ გიორგი ლინჩიძის შემთხვევაში.

ანანიდა როცა გაიგო, რომ „რუსულანინის“ გამოცემის რედაქტორი ვ. ლინჩიძე იყო, ძალზე ადვილად... ცოცხალ კლასიკოსს უნდა შეემოწმებოდა თან თარგმანი, რომელსაც სრულყოფილი არ ეძიებოდა (რა თქმა უნდა, იქნებოდა უზუსტობანიც, ვასანთაძე-ვასარაძეები აფიქცილები). ანანიდა ბუბუცავაშვილი მზად იყო, უარი ეთქვა...

გიორგი ლინჩიძის საუბრობა კონკრეტულად, არსებითად, უღრესად ვასავეზად და საინტერესოდ. ანანიდა ყურადღებით უსმენდა. პოეტი, რამდენ გამოქმადიანი სიტყვით ურთავსებულ, თვალნათეს უცვლელად ქართულ ლიტერატურის უთვანადი სამყაროს, შეუყვავდა ამ საყვარელ, შეუყვავდა თანადანი, დიდი კაცები.

გიორგი ლინჩიძისთან ანანიდა ბუბუცავაშვილმა შეტყობინა დიდ მოტივან მისთვის ქუშპირიტი დელუსანაული იყო.

გიორგი ლინჩიძის ლექსების ბნავადიღე მუშაობის აგიონი ანანიდამ მეორე დიდი პოეტი ნიკოლზ ტბინიოვი.

ახლა, მრავალი წლის შემდეგ, ანანიდა მადლიერებით იხსენებს ამ ორ დიდ პოეტს, ასე რომ ჰგავდნენ ერთმანეთს და ასე რომ განსხვავდებოდნენ ერთმანეთისაგან — ჰგავდნენ ახალგაზრდების მიმართ ეპოლიზურად და გულსახეობრივ დამოკიდებულებით, უფრო ადრინადა და ადრინაურებით; ორგენით ეხმარებოდნენ, მტკიცედ აყენებდნენ ფეხზე როგორც ლიტერატორის, ანანიდა ბუბუცავაშვილი მუხუთ წელია, ხელმძღვანელობს გიორგის სახელობის ლიტერატურული ინსტიტუტის მხატვრული თარგმანის განყოფილების ხელმძღვანელა ჯგუფს, აგრეთვე კითხულობს ქართული ლიტერატურის კურსის ინსტიტუტის ძირითადი განყოფილების მსმენელათვის.

სულფრეტებს შორის ქართული ენის მცოდნეა აგრად იყენი ისეთებიც, რომლებზეც ქართული პირველად გაიკვირა, მაგრამ ახლა ისინი

ყველანი თავისუფლად დღობენ ენას და შეიძლება უნაკარდოდ თარგმანს, ესენი არიან ანანიდა სოკოლოვა, რომელსაც რუსულად თარგმანის ქართულ პოეზიას, მიუხედავად ლიტერატურულ ენაზე რომ ანანიდას „ქართული პოეტ ქალაქი ანანიდალიას“, ონ მიტკაიკაიურებ, რომელსაც თანამედროვე ქართულ პოეზიას, ლიტერატურულ თარგმანს... პროზაიკებსაც, ვინააა სოკოლოვა, ანანიდა და ალექსანდრე ზუბკინი, რომლებიც ვასარანად იღონდნენ ქართულ... უფრო სწავლად თარგმანში ისე დარსტადენენ, თვისუფლად თარგმანთან ნოდარ ჯუღაძის, რვაზ იანიჭიძის, სოსო პაპიაძის, დედამ ქარსიანისა და სხვა ქართული მწერლათა ნაწარმოებებს.

მათ დარსტადენენ დიდი წყლად მიუძღვის ანანიდა ბუბუცავაშვილი იგი ნარაწვის, ვაცენის ზღვრებებს ქართული ლიტერატურის საუკეთესო ნაწარმოებები, გაუცოდებს პოეზიას და პროზის უმდიდრესი სამყარო.

არც ისეთი მუშაობებებია იგივითი, როცა საკურსო ნაწარმის თემა ქართული მწერლების ნაწარმოებებია.

ბუბუცავაშვილს ხშირად სთხოვენ ქართულ პოეტთა ნაწარმოებების ბნავადიღე, რათა თარგმანს ისინი მოწოდდნენ, მართლ, უნაკარდ ენებზე. ისინი ხალხით ეხმარება ყველას, ვინც აინტერესებს მისი მთავრობრივი ლიტერატურა — უნაკარდ თარგმანის, ნინებებს, აცენის ავტორებს.

მისი კვირა ნახელისას ქართველი მწერლები უსაოდ ინახებდნენ ხოლმე ანანიდა ბუბუცავაშვილს, ვაცენებზე თავინ ვაცენებს, ვაცენებზე ნაშაბეძეობებს, ვაცენებზე ახალ ხელმწერებს; ამ, რისაზის გამოწვევით ერთ-ერთი სახლის პატარა მუყდრო ბინაში, სადამოთხი ხშირად იკრებოდა მწერლები, მხატვრები, მხ. ხიბობები, რეცინორები — ყველა ის, ვინც ხელწოდებით სულფრეტებს.

ამ თავებებში, ინტერნაციონალური სახლის დანასხლისა ტანადი, კობა, სადამოთხი მანდილოსანი, უძირი ცისფერი თვალები მათ უსხივობებს სახეს. გარეგნულად ანანიდა უფრო მახასიათებს ჰეგეს, მაგრამ იგი საცხოვრო მთარგმნელა და ახალგაზრდების ბრწყინვალე აღმზრდელი.

სეპტლანა ისაშვილი

ქპირფასი ქპეპი

გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი, ვალერიანი ზუხუბაია ნაციონალური მოღვაწეობის სოხუმში. მან გამოაქვეყნა საინტერესო მეცნიერულ-პოპულარული წიგნები: „რას გვიამბობს საქართველოს მიწა“, „ქპის კულტურა საქართველოში“, ზოგადი გეოლოგია“. 1980 წელს მკითხველმა მიიღო მისივე წიგნი „ქპირფასი და ტექნიკური ქეპი“.

წიგნი ენება დედამიწის ქერქის შემადგენელ ქეპებს ანუ ქანებს, როგორც გეოლოგები უწოდებენ.

ქეპების მრავალსახეობამ და მრავალფეროვანმა სილამაზემ ჯერ კიდევ ხალხის ცხოვრების გაორჯობაზე მოიქცია ადამიანის ყურადღება, ბუნებში ნაპოვნი ბრწყინვალე, ნარეზრად „შეღებულ“ მოკლეობურ ქეპებს სამკაულებად, ხოლო დანახაველულ (დაკრისტალურულ თუ ერთობის გავლენით „გაიადილებს“) სახესხვაობებს ყოფა-ცხოვრებაში იყენებდნენ ჩვენი შრომელი წინაპრები. ამჟამად მეცნიერებასა და ტექნიკაში

გვაქვს ქეპების სხვადასხვა პრინციპული დაჯგუფება; მათ მიკუთვნებული აქვთ სასაბჭოთა სახელმწიფოებში: ძვირფასი, ნახევრად ძვირფასი, ტექნიკური, სანახევრად; ფერადი ქეპები...

ქეპებს დიდი ადგილი უკავია იმ სახარგებლო ნაწარმების შორის, რომელთა შესახებ დიდი მწერალი მაქსიმ გორკი წერდა: „თქვენ, საბჭოთა კავშირის ახალგაზრდა ბატონ-პატრონებო, მოვალე ხართ, იცოდეთ საკუთარი ქვეყნის უღირსი ტერიტორიის ზედამიწე ბუნებრივი მდიდრებისა“.

ვალერიანი ზუხუბაიის წიგნში მოკლედ, მაგრამ მკაფიოდ არის მოყვანილი ქანებისა და მინერალების აღმოჩენის ისტორია, მათი შემადგენლობა, ფიზიკურ-ქიმიური თვისებები, წარმოშობა (გენეზისი)... შემდეგ ავტორი გვეყვარება ქეპების რეზერვ დექტორ და რადიოტექნიკაში, ობიექტსა და ატომურ მრეწველობაში, ავიაკოაში, რაკეტულ ტექნიკაში, ზუსტ აპარატურულსაწყობებს წარმოებაში, სახალხო მეურნეობის ბევრ სხვა დარგში.

საკმაოდ ვრცელი შესავალი ნაწილის შემდეგ კარგად; ფართო მკითხველისათ-

ვის ვასავეები ენით თითქმის ყოველმხრე არის აღწერილი ოთხმოცამდე მინერალი და ქანი, რომლებიც სამად არის დაჯგუფებული.

მიმეცოდნა აგრეთვე საინტერესო მასალაზე საქართველოში გავრცელებული ძვირფასი და ტექნიკური ქეპების ბუნებებისა და მოპოვების თათხაზე.

წიგნის მარცხეულადა აღნიშნული, რომ ამჟამად ძვირფასი ქეპები წარმოადგენს არა მარტო ფუფუნების (დეკორატიული) სათვისებს, სამკაულებს, ესთეტიკურ მითხონებლობათა თავისებურად დასამკაოვებლებს საშუალებას, არამედ მათ გარეშე შეუძლებელია, წარმოადგინონ თანამედროვე ტექნიკისა და მეცნიერების განვითარება, ჩვენი დროის ბევრი მნიშვნელოვანი პრობლემის გადაწყვეტა.

საქმის ცოდნითა და დიდი სიყვარულით შექმნილი ვალერიანი ზუხუბაიის წიგნი თვისებური პატარა „კორაბადიონია“, რომელიც მოგვიხირობს ქვეათ შესახებ.

შირიან ქპლანი,

გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა დოცენტი, კანდიდატი.

1962 წლის ივლისში პარიზიდან სახრეთ საფრანგეთისაკენ გავემგზავრეთ. ისევე წლის შემოდგომაზე საქართველოში მსოფლიო კონგრესის უნდა ჩატარებულიყო ვახსა და ლინოზზე. წინასწარ უნდა მეგვესწავლა ფრანგი ხალხის მიწვევებში მეგვანებობას და მელენიებაში, ტექნიკურ მკვრივობისა და ბიოქიმიკაში.

ორი ათასზე მეტი კილომეტრი გავიარეთ მანქანით. მრავალ ქალაქს, მუერხეობასა და წარმოებს, სამეცნიერო დაწესებულებასა და ღირსშესანიშნავ ადგილს გავეცინით.

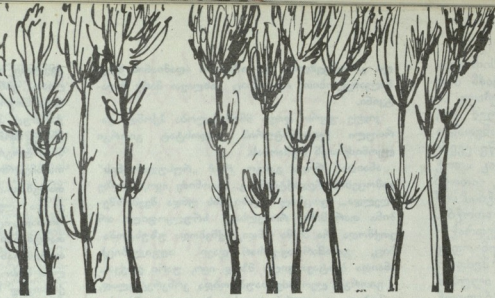
ამ საქმეში დიდად შევიწყო ხელი ჩემმა ვიძმა — ქალბატონმა ეკატერინემ. იგი უმჯობესი ქალი იყო, ბრწყინვალედ ფლობდა რუსულ ენასა და უველიფერის სანტეგრესოდ, საფუძვლიანად მიგვიხიბრობდა. ორ-სამ დღეში ქალბატონი ეკატერინე ვეღვლასათვის მხოლოდო ვახსა, უფრო მეტად მე შემომეყვალა. განსაკუთრებით აინტერესებდა ჩვენი მწერლობა, მწერლები. მას სახელწოდება მწერალი და დრამატურგი გიორგი მღვიმინი გავცე და აღტაცებულად იყო მისი პიროვნებით.

ერთობა, ბურგუნდიაში ყოფნისას, ქალბატონმა ეკატერინემ თავის შთაბეჭდილებათა საგანგებოდან ზოგი ჩამიამოვალა, რაც გიორგი მღვიმინს შეეხებოდა და დაწერილობით მიგვიჩვენებდა.

ამ ზახებულს მოსკოვიდან ცნობილი მოღვაწელი ვეგს-ტურმენინი: პოეტს, მწერალი-დრამატურგსა და კინორეჟისორს. ვამაჯეა მათმა ყოველმხრივმა ინტერესმა; სამივე მათგან ინტელექტის, მრავალმხრივი განათლებით, ცხოვრების ღრმა მკითხველ პიროვნებებად აღსანიშნავი. მათ შორის ყველაზე შიშობილი და ემოციური გიორგი მღვიმინი იყო. დამოკრძა, არ აღვსინით სავსე თვალბინი აქვს, ან სულს შემძვრელი ღიმილი. მისდამი ჩემს დიდ აღტაცებას ხშირად ვერ ვმალავდი.

ეკატერინე ვაგროლოვას, თქვენი საქართველოში წამობრძანდით და მშინ დაწამუნდით, რომ მე ჩვეულმხრივი საშუალო ქართველი კაცი ვარ, მიყვარს საქართველო და ბედნიერად ვგრძობნ თვის, როდესაც ხალხის უკეთესი მომავლისათვის ვიცივს. — ჩემი ხობრტის სასაუსხოდ მითხრა ვიორგოში.

გამიძინდა თუ არა საფრანგეთის ულამაზესი ქალბინი და მიხიბვრები, ტყუებით და კანებზე, კამატიანი სახლები და კიშინი ძროხები, ულამაზესი თხები და დეზებინი მამულ-

აღვივების ხმა

სერგო ლარსიძე

ბი, გიორგის უსახვლო აღტაცება დაუფულა.

— ლმობის საფრანგეთისა და საქართველოს მიწა-წყალს ერთგვარად მოუხატავს, ფრანგსა და ქართველს ეს ქვეყანა ერთგვარად მოუქარავსო, — ამბობდა ბატონი გიორგი. რამდენიმე საათიანი მოგზაურობის შემდეგ ვხა ულამაზეს ტყეში შევიდა გიორგი მღვიმინა ვეზობა, ცოტა ხნით შეჩერებულყვით. მვესვლინებო. გიორგი უძაღვე ტყეში შევიდა და კარგა ხანს არ ჩინდა, მერე უხარბანსი თითბევლით გამოგვეცხადა.

ქალბატონი ეკატერინე, არ ვგვიჩიო, რომ ესენი მხოლოდ საფრანგეთის ბინადარი იყვნენ. ვე მხოლოდ ისეთი მცენარეები შევარჩიე, რომელსა წინასწარად ჩემს სამშობლოშიც აბორიგენებად ითვლება. ვახოხი, მიილი პანტა და მავალი, თხილი და ძახველი, ტყეშილი და კუნლი, როგორც საფრანგულ-საქართველოს საერთო დესანაჟები, — მიმძინათ გიორგიმ და მცენარეთა ყლორტების უჩვეულო თიაველი ვაღმომეცა ასეთი ლამაზი და განმეორებელი თიაველი ჩემთვის არასოდეს მიუთრევიყათ...

მეორე დღეს მოსკოველმა ინტერესობამ ვეზო ი ვ ა, ერთ-ერთი ვადასახელთან გავჩერებულყვით. ახლა მე საშვილს საქაბოდ კარგად ვიცნობდი, ყოველ შემთხვევაში ასე მეგონა და სიამოვნებით ვაგთხიბნი. გიორგი მოსკოველები ლანდშაფტის სილამაზით ტყებშიდნენ, გიორგი სკოლამდელი ასაკის სამ ბავშვს დაუმიგობრობდა. ბავშვები მხიარულად თამაშობდნენ. უფროსმა გავიგინებდა. დღე და ავეყა და მალე მიიკრა. გიორგის სამივე ბავშვი მალე მოწყონა, ბავშვებმა იგრუნეს მისი დიდი გული და რამდენიმე წუთში

უკვე ერთად თამაშობდნენ, როგორც თანატოლი და დღე ნნის მეგობრები. მოგზაურობის გრაფიკი დარღვეული ვეკონდა და მე რაც შეიძლება აქტარობდი. რამდენჯერ მემე ვიხივე გიორგის, დრო წავიკინე-მეთქი, მაგრამ ამჟამად — ბავშვების დღეს მოვეცალით, პატარებს ასე უპატრონიოდ ხომ ვერ დავტოვებო.

ვაღილიდა დრო და დღეა არასე ჩანდა. გიორგის ახლა ბავშვებიც აყვებენ.

— თქვენ წარბანდით, ძია ჩვენიან დარჩებო. მერე რა შექმლო, კატეგორიულად მოვიხიბვე, დღუყვინებოვ გავმგზავრებულყვით.

გიორგი სვედანი თვალბით ვამომშვიდობმა ბავშვებს, მათ რაღაც საჩუქრები დაურიგა და როგორც იქნა, ადგილიდან დაფიქრით. ნასაღიფეს ჩვენი ურთიერთობა ძველ კალამბიტს ჩაღდა. ავტორტრასის ორივე მხარეზე ახლადგამართული ტყის კორომი გვეხედებოდა და ვავიკლებოდა საფრანგეთის ტყეებში სუბარის მთხეშობით, ჩემი ახლად შექმნილი საბჭოთა მეგობრები დიდი გულსკოვრით მისმინდნენ. თქვენი ქვეყანა ტყით მიღირა სახელმწიფოება და სეტყე მურხალობა სიმევეს სიტყვებიდა. ერთ ადგილზე, ჩემი საბჭოთი ვატყებოვოდა, დაჩვებულად ვაგვსაღად:

— ბატონო, ან აქ მთავრდება ამის ხეების ვარცხლების ზონა, ამის შემდეგ ხეებს ვახე არც ერთი ძირი აღვის ხე ავარ შეგვეცემა. თქვენი ახლა დარწმუნდით, თუ რა უღილია მისი შეხობობა აქვს ტყისათვის მკროლოვობს.

მანქანა 150 კილომეტრის სისწრაფით მივიკობოდა. ჩემი ვანცხალებდნენ ერთი საათიც არც არც ვასულე, რომ ავლის

ხეების დიდი მასივი ვამჩინებო. მისი კონკრეტული თანობით თვალბირ დავუხედა და ისე ველოდი ჩემი თანარჩევიების რეაქციას.

— ეკატერინე ვაგროლოვას ეკატერინე ვაგროლოვას — ვახსილა შეჩვეული რამდენიმე ვაქსი და... რამდენიმე ხნამაღალ სიცილით შემომძინა პოეტმა. კინორეჟისორიც ველოხიხად ივირობდა. გიორგისავე შიშით ვერ ვავიხედლოდინში სულს შეხებოდა.

— ბატონო, თქვენ გეულებთ, სად არის ავლის ხეები, მე ვერ ვხედავ ავლის ხეებს! — შემომძინა მწერალი-რამაბატურგის დინი, მტკიცე ვანცხალებდა. ვერ სიცივე შევიგრიინი, შემდეგ კი მთელ სხეულზე ცეცხლი წამეილა. ეს დასაწავი ავლის ხეები კი არ ილოდნენ, ვნის ორივე მხარეზე ვარისკაცივებით ვაშვენივებულყვით. მინც სად იყო ანდენი ავლის ხე! ათასჯერ ვამიჯია და ვაღვიკრა, არ შემიძინაწეს! ახია ჩემზე, რა მკვიდა? რომელი ვკლოდი მე ვიყავი, რომ მცენარეთა დრამიზება დავიწვექე!

ქართველი მწერლის ამ უჩვეულო ქვეყანა ურთავდ შეცვალო დაინარჩუნა ჩემდამი დამოკიდებულება. შემდეგნ არც ერთ მთავს ჩემთან აღვის ხე აღარ უხეხებოდა. ახლაც მესმის გიორგი მღვიმინის ხეები:

— სად არის ავლის ხეები, მე ვერ ვხედავ ავლის ხეებს! — პაოზნი დავიხიბე და ვავიხადე, შთამომავლობით თავადებს ვამოხიბე, ხელოვნების ისტორიის სპეციალისტი ვარ, სობრინში ვასწავლო, აღაცა ახლავარდა ვარ. ჩემი ცხოვრების რთულ ვახხე ვის არ შეგვედრევიკარ, მაგრამ ასეთი სულით სპეციალ და მდიდარი ადამიანი ცოტა მინახავს! — დათმავდა თხრობა ეკატერინე ვაგროლოვან.

კიდევ ერთ დღე ვაფავიცი მასთან ერთად, მრავალ ქალაქსა და სოფელში ვიყავით, ბევრი რამ გვიჩვენა და ვგვიამბო, მაგრამ გიორგი მღვიმინის სხეების ვარცხე არც ერთი აღვი გავეჩვიებო.

საფრანგეთთან დაბრუნების შემდეგ გიორგის მოსკოვში შეხვდით და ეს ამბავი მოკუყვი, ვაიციხა და დაიმადრეკო, მართლაც ასე იყო.

ჩემი შეკითხვებზე — შეიძლება თუ არა ეს კინობიტი მოგონებებში როდისმე მოვიხიბინო-მეთქი — მისაუბრა:

— სერგო, ვეხსიცილე, როგორც ვინცა, მაგრამ მე დამიკრებ, მე არაფერი ვასაუბრებო. ჩემი ადგილზე არ ვსიტყვათში ვეველ ქართველი კაცი, აღბათ, ჩემსავით მოქალაქე!

რძობილანბი, 1961

მეხე დაბი

დალაპარაკი

როგორც ყოველთვის, დედაბერი დღესაც თავის სადარავიშო — მეტროს შესასვლელთან დგას. მიხედავს ტრეტატორის კიდის თუჯის მიჯაჭვებს მიპყრდნობა და თავს სამიწდო თავშესაფარში გრძობს. ამ გრძელ ქუჩაზე დღის ხუთი საათიდან ურისნამდები ხმავრია. ქალი უფსუფხულდება დგას თავის კუთხეში, მის ირგვლივ კი ყველაფერი მოძრაობს და იცვლება. ახალმდებარე კავიდან მსახურმა ბიჭმა წყურველისამებრ სკამი მოუჩურჩინა; მიოხვდა ზედ სწრაფად დანაყო თავისი საქონელი — განმანათლებელი ბიუროდან წაღდა ახგარიშზე შესყიდული ასორტიმდელი გაზეთი და უკვე მზადა, იგაჭრის. იგი ღიმილით ხეხდება პირველ მუშტარს.

უკვე მარავლი წელია, რაც ქალს ამ ხალხბუნება ქუჩაზე უკაყო ადგლია. მას დღი ხანია იცნობენ, რაოდენ ტრეტატორის განყოფილ წინააღს, როგორც წლებითი ამ მდგარ რომელიმე შენობას, დედაბერს ყველა დამხმარის ხელს უწევს. კაცები მისმასხარე ბიჭებს ხაც მიგანს მიუქცი გაზეთები თავის მუშტარებში; ისინი არ ღიხობენ არ აქაქებენებ იმ მოხტები ალუ გამოყიდვლებს, რომლებსაც

დღიი სურვილი აქვთ, მდიდრული კაცის ტრანსახე გაყიან გაზეთები. მიხატცაც მუყავს შეუველი მუშტარი — ისინი, ვინც მხოლოდ მიგანს ყიდულობს „პარი-სუარს“ („ხალხის პარიზი“) ან „ენტრანს-სივანს“ („ქედუხრული“).

ხელახრელია დედაბერის არჩეული კუხრა, რომელიც მან ყველა-სადაც კლებობია და ფრწილებიში დიოცავა. როგორც კი ამ კუხრებში მოიკვალაგებს, მამინეგ შეიგრძნობს ხოლმე ქალქის მქვეყნე ცხოვრებას. მას ვერც კი წარმოადგინია ამ მოძრაობის და ხმავრის გარეშე ყოფნა. კიდევ კარგი, საკუთარი ოთახში გამოტყდებს რომ არ უხდება ცხოვრება...

მეტროს შესასვლელთან ვიხურია. ვიხურები მომუშავე ქალთან მიოხვს ეკითხებოლად დამომკიდებლბა აქვს. ეს ქალი შუაღისს ყოველკვირულ გაზეთებს, უფრანღებსა და იმ მაღაზიების სარკელაბო სურათებს, რომლებიც გამოვლულია უფრანღების მიშვილი სხეულით იპყრობენ. სწორედ ამ ფოტოსურათებისა და შათი ხელახრელი ხის წყალობითაა, დედაბერს ჩინებულად რომ უხსადება საღამოს გაზეთები! როგორ სურათებს არ ნახავთ აქ — ისინი ქარი-

საგან დაჩხულები ან წვიმისგან დასეფულები დროშების მტკაცად ნიაფფერად ლოცდებიან. ოდესღაც მიხუციც იცნებობდა საკუთარი ვიხურის გახსნაზე და იმედოვნებდა, რომ იქ ყოველდგარი ამინდში იგაქრებდა, რადგან დარსა თუ ადარდნი მუშტარები ყოველთვის თავს იფრინს მგერის საღერძში, ან გზად მიაქცი შეუღლიან ხოლმე გაზეთის საყიდვარს.

დღეს ოქტომბრის ბოლო — თოქების წამდელი ზამთრის დღეა. მოუფრული ცის ხილრიმანს სიცივე მიოდს, ნოტიო სიცივე, რომელიც მიოხვს ძვალ ნიბიში ატანს. დღეს მან ის ტანსაცმელი ჩაიცვა, რომელსაც ცოც სეზონში იცვამს ხოლმე; ძალზე გაიცვიტელ გრძელ და ფართო მოშავი ნაშოსასხამზე შალეც მიიხვია; მოკლე-თითა ხელთათმენები ჩაიცვა და მატყლისგან ნაქსოვი ქუდიც დაიხურა, სწორედ ის ქუდი, ფრინტზე მყოფ ვაჭირებს რომ მოუქსოვა, მაგრამ გაგზავნა ვეღარ მოახსნრო. რადგან იმ ხანებში კიდევ დაიღუპა საჩრლო. დედაბერმა სქელი და თბილი კოფიაც ჩაიცვა, ქალი გამოხვეულია თავის თბილ საშოსულში, მაგრამ მინც სიცივისგან კანკალებს არისთავს ასე ძალიან არ სცივება. ზამთრის დასაწყისში ყოველთვის ასე ემარტობა ხოლმე, ყოფრ ზეხალს შევეფუბოვს ძალეღურ ამინდს. მაგრამ ყოველ წელიაღს სულ უფრო მეტად კანიცდის სიცივეს.

— „პარი-სუარი“, „ლა ლობერტე“, „ლა ენტრანი“... — დროდადრო გახსრული ხმით ნაშოობებს ხოლმე დედაბერი, რადგან ხშირი ნაშობახებისათვის სუნქევა არ შეუძლიან. ყვირილი დღეს განსაკუთრებით უფრანღებს ყვდს და ძალეღობს ადღის; ტანში სიმწერა ეადებს გრძნობს. თუშეცა მუშტარის მიხივაც არცაა აუცილებელი, დედაბერს ხომ თავისი კუხრე აქვს მიჩენილი — ყველადათვის ცნობილი კუხრე, და იგი ტყუილუბარლედ იწუხებს თავს გაზეთების დასახელებით. სხვა გამოყიდვებში მიზრი-მორაბიან, ხმამაღლა გამოყირან და მათ ყვირის მანქანების ხმავრიც კი ვერ ამბობს. ისინი მუხლმგარინი და ძალეღობით აღსავსეზე არიან, მიოხვს ძალზე ეხარებობა მათ.

— „ლა ლობერტე“! ინებებ! ეს მისი კეთილი მუშტარიათაქანია. — ხურდა სულ დამატევე, დედლილო!

მიოხვს მეტრი მუყავს ისეთი მუშტარი რომელიცააოთ სატრნის ან ტონ ფრანკს რომ ურუცებს, ხურდის დაბრუნებას არ უღლიან და მიგმურებანი ცნობილით აღსახეც პარისისაკენ. ერთი სიტყვით, დედაბერს გულმინარულდ გაითიოხავენ, რაც მიოხვის ფუფუნებაა — ისეთი ფუფუნება, რომელიც მოხუცს სხევეზე ნაცდელად როდი ეამაგება. სწორედ ასეთი მუშტარი ნანაყოლებიტი დამძღვებს ხოლმე გაჭირვებას, როცა გაზეთები არ უხსადება. ბოლო წელიწადს კი

ასეთი რამ სულ უფრო ხშირად შეორდება, რადგან გაზეთის გათიდაც უცხოლებმა და უმუშევრებმა დაიწყეს — გაჭირვების გამო რომ უწევდნენ დედაბერს უჩვეულებრივს. ბოლო დროს კი ამ საქმეს ახალგაზრდებმაც მიიღეს — მეტრო-რაიდან აქამდეამი მუშტარებს უწერებინა; აქედან უკვე თუდებინა საქონელი წაქსევეც გაზეთის განმანათლებელი უჯავრებდა ხოლმე.

დროდადრო დედაბერს ქიანქველასავით ესეცა მუშტარი — მან დღიი ხანია დედაბერი მიოხვდა. ქალს ასხენდება, თუ როდის მიოხვდა ხელს ამ საქმეს; ეს იყო 1914 წელს, ისევე როგორც მეტრი სხვა ქალი, ომის სიცივეს შეტევა შეეცა. სახე-სიწორედ, მამის მისი უფლი ვერ კიდევ სახელობის სანახალებელი სწავლობდა. ქალი შეეცა ომის სიცივეს და თავი იგი მარჯვედ გაართვა, ორივე გრძობს გადახახევი უმეღი. იმ დროს გაზეთის გამყოფიელი მეტრი როდი იყო. ამიტომ, ყოველ საღამოს ხალხი ისე ეტანებოდა მას, როგორც პურს არისობისას. ქალსათვის ეს ხანა მისი არსებობის ყველაზე შემოსავლიანი წლები იქნებოდა, 1918 წლის აგვისტოში შეიღის დაღუპვის ამბავი რომ არ გაგავა. ამის შემდეგ ქალი სულ მარტო დარჩა და იძულებული იყო, გაზეთები ვაჭრობა გაეგრძელებინა. იგი თავის საქმიანობას არ ემცურის — თითო გაზეთის ორ სუდ შეიღის და თავის სარჩენ ფულს მოუღობს, იღლიან დღეებში კიდევაც ხუმრობს, გაზეთის გათიდა — ხარ-მაყვის ხელსაღობა.

— „პარი-სუარი“! — ამისთუქც. ვასთან ერთად მექნიკურად ნაშოისტრის ხოლმე ხანდახან... ასე ხლდებოდა ცხოვრებისგან გახანობილია, თუქც ცხოვრებისუქც სიამება და არა უბედურებათა მიღმა დაქრული. გაჩირაზილებული ქუჩაზე ქალი ისევე ადენებს თვალებს მქვეყნე ცხოვრებას, როგორც დღი მდინარის პირას მეტარი ადამიანი წელის იცნებას. მუცამ უმოძრაოდ ზღ-ჯედ მეტარი, ცხოვრების ტალღისგან გარეყული ქალისათვის აღარ არსებობს სიმაქრო, აღერიან, იმედი — მას მხოლოდ გაჭირვება და სიმაქრევე ხედა წილად. თითქოს ხალხის მუშტარული ტრიალებს, მაგრამ მუშტარული მწავედ გრძნობს სიმაქრევეს.

რვის ნახვარია. შევევარებულთა წყვილები სლადეც გათიხრანდენ. მეზობლად მეტარე ვიხურები დედაბერს კავებს ტრანსახე დედაბერიც. ქუჩაში მანქანების რაოდენობამ იცლა და სიმუფრევერე ჩამოვარდა...

დედაბერი მუშტედ სახეს ცმაყოფილი ღიმილით ირბლავს და კავენი შუდის. ხომ არ დედაბერი-ყო? მაგრამ მაგადასთან დაჯდებოდა და ის ქალი უფრო ძვირი ჯდებდა ამიტომ იგი დღეს ყვირდობს. მსახური ბიჭი აგველბისამებრ ტრიანს ატეხს უმუშტარი... — ხომ კარგევი მიღის ვაჭრობის საქმე, დედლილო?! — ეკითხება იგი

შ. ჯ. ბერიძის ნახატი

მოხუცმა პასუხად რაღაც წაიკითხა და უთხრა: „ცხელი ყავა თანადან უთბობს გაყინულ გულს...“ „მეგებ აქ დაჩრდა მდინალები, ახლა კარგაა, რა თქმაობა, სადაც ზაფხულითი...“ — ფიქრობს მოხუცი. მაგრამ ისევ როგორ უქნაში, დახლთანაც ახალგაზრდას ცდილობს ადგლის დაკავება და დღეობის მუშაობისთვის ავიწყლოს. ყავა-ნი პურის ნაჭები ჩაანო და პირისკენ წავიდა. მაგრამ როცა გადაეცალა დაპირა, ყველი გაეჩინა. სარკეში ჩაიხედა ნუთუ... ეს ჩამომქნარი დღეობის თვითონა? სიამაღისადაც ნანებებ ბუღცხირზე ჩამოყვლილი სათვალავი, დანაოქმულ-დაღარული ლუდები და სუდარისმაგვარი პალტოებიც გაუვლი და თბავთერბული, სასაცილოდ ამოყოფილი თავით? ქალს მოეწონა, თითქმის საუთარ თავის პირველ ხედავდა, თითქმის უცნობს შეუყვარებდა. ხელის უწყებლევ მოძრაობით ქუჩაში შეხვალა ქალაქი კვლავ და საჩუქრ ზურგი დაქანა, რომ აღარ დაეხანა ის დედაბერი, რომელიც სამარცხვინო ლაქასავით გამოიყურებოდა ამდენ ახალგაზრდა და ხალხთან სახუთარ პირის — ამდენი თვალმარტყავი ქალის ფორზე. „ესენი ყველანი მე-ძაინი არიან, — ფიქრობს იგი — ამ დღებში ბოლოდენ არიან ასევე თუ თანა, როსკობები. თუმცა ამ ურავლმართი წუთისთვის ამ ქუჩა რაოდენ ვერა გამოიხსენება, ვინა რამედ ღირს იგი?“ — მოხუცმა თავი დახარა, წვეთები აიღო და უკანასკნელ ნუნათმე გამოკვალა. ეს ქუჩის ისევე გამოიყურება, როგორც ყველა სხვა ქუჩა ხაზირის საღამოს. ავტოლები მტკარებენ, არც ისე ავტოლები, მათ წამოიწვიო. დღეობის მიმდებარედად უკვირა გახეხილი ჩანთის თასმა

ქალის რეხუბავს და აუზარასავით უჭირს. იგი მოკლე ნახევარი აუწყა ბუღარის. მარჯვენა ხელში გახეული უჭირავს, მარცხენაით ჩანთის მიძვრება და ტანი წინ აქვს წაბრლილი. მიუხედავად ამისა, ფიზიკალად და სურათდებით იფერხება აქეთ-იქით და ქვემარტივი პარონგლის ბუნებით ყნობას გარემოს, ხან რომელიმე კაცის გასვლას შეაღწევს, სადაც მივიდეს უკვე შეაჭარბონეს უხედავ, ხან გახეჯავრდნენ გაჩერდება და სინებში გაკვირის: „პარი-სუარის“ უკანასკნელი გამოშვებულ მოიკითხოს. „ლა ენტრანსი“, „პარი-სუარის“ მაგრამ არაინი ყიდულობს. ქუჩა, რომელზეც ხუთი საათისათვის გზას ვერ გაიკვდიდა, ახლა თითქმის მას ეკუთვნის — მას და მჭროვლად მანქანებს. „ერთ-ერთი მთავარი რომ გამოსდეს, დღი არაფერი დაეკლებინა ქვეყანას!“, — ფიქრობს იგი ფართო ქუჩაზეც გაყვანილობის. მხოლოდ ბუღარის გარეხანაში, მის საცხობრებულ სახლში შეუნახავდნენ მეზობლები და ამბავს შეტყობინებდნენ მის პრეზენტაციას. დღეობაში ქუჩა გადახვდა. აი, იგი უკვე ტრეპარტზე და ღლს-ღლსით განაგრძობს გზას. რომ მოკვდებოდეს, ხომ განთავისუფლებდა ყოველ საღამოს გახეხილის ახალგაზრდა წყურვიანებას, — თუ არადა ექვება ეს უზადარევი, მწირი შემოსავალი მამის ადრეც დაღუპულ ღირსობის იგნობის, აღარც ახლანდელითი აქიზინებულ იგნობს და აღარც სიცივისაგან აღიანახება, ამ შემთავრად და გამოთავი სიცივისაგან, რომლებიც მხოლოდ მტკარის მეხიზნით აღნებს ხელდავთავს. ქალი აღმოხვედლის ვაგზლის მტკაროში შეუიდა. უმუშევრები,

ღარი-ღატანი — ყველა, ვისაც სიცივე ანუხებს და ვისაც მის დასამარცხებლად ფული არ ყოფნის, ამ დღეობითი მინის სიღრმეში აფარებს თავს. ისინი აქ სველიანი, შავი ფრინველებითი შეკუთვლან და ეს ყოველდღიური დამამძიმებელი ფარფალი თითხმები სუ უჯდებათ. დღეობაში მოკლე ნახევარი წნარფად გაიარა ტანდები, სადაც მძაფრი ქარი უზერავდა და ბაქანზე შეერდა. სახეზე ბილიი პავრი მივსალუნდა და ქაბახას სინათლემ თვალი მოხიარა. „რა კარგია, აი, თითქმის კაცები ხარ“, — წაიფიქვინა ქალმა. მან ეპირობა განახალა, ვიღაცამ მოუხში. მინის სიღრმეში ნახლს მონყენილობა ყუფუნდა და მატარებლის მოლოდინში ზოგი ყიდულობს ქვეყნის ოსხევი ყოთხიხად ახალი ამბების მარეხებელ გახეხს. დღეობაში არ იყის, რა წერია გახეხებში. იგი გახეხებს მხოლოდ იმის დროს კითხულობს, რაგან შეიღო უკვად იქნა. მან იცის, რომ ხალხი ნანდებან კამიობის ნაკი-პოხლის შესახებ, მამის ცნობისმოყვარეობით ყურს მიუგებს და შეტრიახის ხოლმე რომ რომელიმე საინინსტრუ გაუქვდა, ან რომელიმე ტრიბუნა მიროვნებამ თა-ვი მოიკლა, ან სადაც ბრძოლა მიმდინარებდა, დაბ, გველვობა, დანაშაული, შეშლა შეიძლება, აქა-იქ იხვე იმ — აი, როგორ ამბებს მიუთხრობნენ მისი გახეხებში. ორ-სამი წელია, დღეობის აღარ სტირდება გახეხის ნაკიობა, რაგან ისინი ფიქროსურებითაა აქრელებული. როგორც ეს სათვალავის მოიკვება, ყველაფერი, რაც მხოლოდის ხეგბა, თვალმინი უქოცხლებია: ხედავს ვარისკანონ რიგებს და აღმოჩებულ გემებს — ყველაფერი ისეა, როგორც კონიში, სადაც დღეობები არასოდეს დადის. ეტყობა, ამ საღამოს მნიშვნელოვანი არაფერი მიმდინარე მხოლოდობა, ან იქნებ ხალხს მოეპარდა ამდენი კითხვა, ამიტომაც ვერ გაუყოლია გახეხები და მთელი შეგვრა შეჩრა ხელში აიარა, როგორ უნდა, ჩქარა დაიარაღებს შინ და ლოგინში წაიწებს. ისეთ დღეებში კი როცა ვაჭრობის საქმე უკვად მიდის, დღეობები მტკარის თანამარ-რომელითი ბოლო მატარებელს რიდი ღოღობდა. ოჰ, ეს საღამო, ვერაღდის მიგრედ სათვალავ ქვცა. — უკანასკნელი ცნობები... მის მხას ვიკრავებამ მიმავალი მატარებლის გრუხუნი ასობის მგზავრები ჩქარიბენ, დღეობის ხეხეთებში. დღეობები გულზე ჩამოთრეფული ჩანთით და ხელში რამდენიმე გახეხითი წინ და უკან ტყუინის ბაქანს, მუხუხარები აღახეს თვალუბითი ისე შეკუთვრებს მი სკენ მიმავალ მგზავრებს, თითქმის

გაზუსტ კი არა, საუკუნო ითეს სთავანიბლეს. სწორედ ამ დროს ბუღარისა ასეთივე უხიარული ბოლდას სცემს მრავალი ქუჩა. და ყველაფერი ეს იმიტომ რომ იარხები და ვაჭრობითი მოთხოვნი სასურველი ნაკილი ფული მანქანებს, რომელიმე წინ მიკითხავსურებს და ზოგიც შეაქვსწინა... ნუთუ ვინც მის გახეხის თვალს შეკვლებს, ერის მარინ არ იყიდის?! იგი მხოლოდ ხუთი სუ ღირს, ქაბუკი! დღეობები ბუღარისი გვდება შესახებრებიან მერხს, რომლის მცირე მხარეს გრძელ მომწინარი ალტრები გამოხეხულ ვიღაც მანქანას სინარეს. დღეობები დაღლილია ამ ქალითი, ვისაც ბედ უკუ-და დატვირიალდა, ვინც მრავალი დღის განმავლობაში ტკვნა „თავის ბაქანი“, მაგრამ ვერა და ვერა გასადა „თავისი გახეხები“, ვინც, აღბათი, მამინაც კი ვერ დაიბროდა ადგილიდან, თუნდაც თავს ბოლივოლი წადაგოიდა. მოხუცმა ჩათვლია. თუცბი იგი ყურისნა-შობლამ ხმაურს გამოიკვლია. ბუღარის მერხზე ვიღაც კაცი ბუხს უკრავს, მის წინ კი ხალხი შეგუფეხებულა. იგი რომელიმე სათმარ მელიდობს აუწყუწებს, რასაც „მეზღავრობი ბიჭების“ მისამღრითი აბობობს. „ამ გიცია, ამ ვიღაც ბედურები“, — ფიქრობს დღეობის ერთი ქალი ახლას ატანს და მერხიდან წმლივდობისი დგება. „ლა ლებრეტი... პაჩან...“ მაგრამ ეს სიტყვები მის საუკვეტ შეუცხ ახმადა. მგზავრები მხოლოდ მუსიკას უსმენენ და არა დღეობის რუსებს, ჩანაწერილ ხმას. ამ საღამოს ყოველგვარი იმედი დაკარგულია როგორც კი მატარებელი ჩამოვდა, იგი ვაჭრობა შეუდგა და სკამზე ჩამოვდა. მოეყვანათ ვაჭრობის თვალს არ ამოიგებს გახეხითი განიბის ჩანთისა. მაგრამ ახლას მისთვის ყველაფერი სულ ერთია; მას მხოლოდ ერთი სურვილია დაგინდინა, რაც შეიძლება ჩქარა წაიწებს ლოგინში. ქალი თითქმის ბურნინი ხედავს მგზავრებს. ფიქრები წასვლას, მიულოდნობას ვიღაცამ მხარზე დაპირა ხელი. მუშტარია... ამ ბუღარისმართი დღის უკანასკნელი მუშტარია, იმ, ნებავი, იგი უკანასკნელი მუშტარია იყოს! აი, იგი უკვე სუფთა პავრება დაცარილებული მიმდინარე — ფარმებთან წინარწინდრად რომ განთავრება, ხოლო ჩანებლებლად ადგილებში. — მიულოდნე. დღეობის ისე მხენე მიუყვება ვინორი ქუჩებს, თითქმის ამ სინებლენ მისთვის სიქი ციმციმებდეს. ბოლოდობლის მიღწილი თუ არა სახლს — მისი არსებობის ქვემარცხ საშუაროს? დღეობები შეიდა აღყავიში, აუყვავა გაცხედილი მადლასფეხურიან ჩანებლებულ და ამწორებულ კობს. იგი შესანა სა-

როსულზე ცხოვრობს და ვიდრე თავის ოთახს მიავსდეს, რამდენჯერმე უნდა შეგრძობს და სული მოითქვას. მან ხელის ფალორიტ გააღო ოთახის კარი, მაგდახვც ხელის ფალორიტზე მონახა ანთი, გაკურა და ნათის ღამას მოუკიდა.

ღამის სიბნელეში ამოტივტივდა მისი ვინორ და დარბოთელი ოთახი, სადაც ისე დაიარეშა სიცივე, როგორც ქუჩაში. დედაბერი თურქის ღუმელს მხოლოდ ყინვიან დღეებში ანთებს. სხვა დროს კი ფუფუსით თბება. აბა, ცოტა ვიძოროთ! ქუჩი და ნაშობისხამი მოინახე, ჩანთა ოცხერი მიავლო მიაგიახე და წელში განსწრება. საიდო ნასკლამდე მოიზადა. ახლა მხოლოდ სპირტურაზეა შესაძლებელი. ამას ხელახლად გაკეთებენ. მაგრამ ახლად რაიმეც უძლიადა, თანაც ვინმეა, თავგრძეც ვხვდება და დასვენება უნდა მაგრამ ვერ...

მოხუცდა გაზეთში ამოვალა. — ოჰ, ოღერი ჩემო, რამდენი დარწმუნია!

მაგდა ხატუბემა დაფარა. ყველაფერი აქ არის: შუბრაზეც თურაბი, მირსახივე, მაგდური სუ მყვირალა სათაურებით. და უცვბ დედაბერმა სანძილი სიხლდელი იგრძნო ყველა გაზეთისადმი, რომელიც მას ნორმალური ცხოვრების საშუალებას არ აძლევს, და რომელიც აუნებებს, რომ დაედა უხეი სიბერის უღმრთელი ფაში.

ყველა დასწავიდა, ციციხეს მიაგება მამ დედაბერი საღებავსაგან ჩანავეული ხელებით, ამ გამაზმარი და დახეტილი ხელებით, ოფსადაც ოფთქაში რომ რეცხავდა, გაზეთებს ქმუნიდა.

თავს მთელი სიცოცხლე უმაღური სამკურნალო გამოუდოდა, რამაც მას მხოლოდ უმეურეკლეებიანი ცარიელი ოთახი მოუპოვა, სადაც სიმარტოვეში უნდა განლიოს სიცოცხლე, ასეთი ადამიანი ღამის სიბნელეში ზოპირდება და ციციხის მის უფერულკაში დაიძინავს. დედაბერს სკრინა, ოთახის მივირე და შური უნდა იძიოს ზოგური მათავანზე, ვისი სურათებიც ზოგად და გამოკურნებენ გაზეთებიდან და გამაზმარებულ დაქმუნულ საძაღლებს ვეება გროვით ხელში კეთისკენ მიუშვება.

— რა ვინადა და მამაბროთა, ნუთუ შემაიცინა? — ბურტყუნებს იგი.

უცებ ჩაიხუტა და იმ დღის შემოსავალი დათვალა. შემდეგ მიიმედ ვაგებთა სანოსლასეც იმ ფორმით, რომ დასვითი ვაქრობს. გაჭირვებულთათვის ხელსაყრელია, მაგრამ ამ ექსპანდ სპიკაოდ მომადიდებენ ბედქურდნი, მათ შორის ახალგაზრდებიც, რომლებიც ადრე დაადგენ სიღატაკის გზას. მოხუცს ზოგჯერ გული მოსიდად ახალგაზრდების დანახავა და

წვევილა მათ. ამიერიდან კი ისინი ნართმვენ საჯარო კუთხის და გაათავისუფლებენ როგორც შრომის, ისე სიცოცხლისგან.

თბილი და გაბტყილი სახანი თვითრად ქაქთაქობს. დედაბერმა ირწველ მიმოხედა — მაგია დალაგებულა, ყველაფერი ნესტოდა. მკვილი და ვეგვილით, მაგრამ აუცილებელი ნივთები თავივს ადგენულა. მისი პანანინა ოთახი არც არასოდეს მიავადა სიროს; ყველაღვის ყველაფერი ნესტოგემ იყო. პარიზის ქუჩების მოსაძორე. ბუად ხელ-პირი ხომ არ დგებან? ეს ხედა, ახლა კი რაც შეიძლება ჩქარა უნდა დაწვეს. დედაბერმა ქუცკვალა. რა თავება ვინმეა, რამ დაიწვინა ქალბატონი ბიგოსათვის ქილოფის ქვეშ ასოცხედა გაზეთი, მისი მხებეგლ გაუცილებსის რომ ნახავდა.

— როგორ დაეკარგე ვინ? — იბიგორებს ქალი და ხელე გახურებულ შეღებარს მიავს.

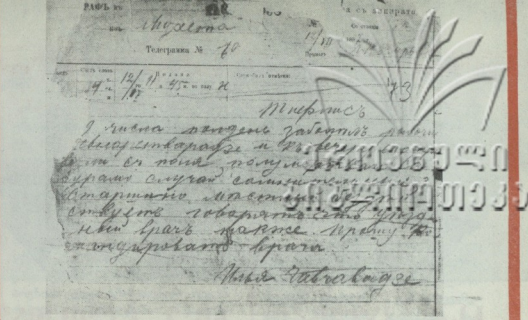
—...დღეს თავი ტვიკასავით აქვს დაძმობებული. თითქოს რაღაც ახალი რამ სდება — აქამდე შეუცნობი და სანძილი. დედაბერს აცხვაცხებს. უკვე ორი ღამეა, რაც გონება გინებდა და ფეხებსაც ძლივს დათავებს.

— ნუთუ ეს ყველაფერი ავად მყოფობის ნიშანია? — ვეჭობს ანბობს იგი, — ჩემი გასაგებო ქილოფის ქვეშ გაზეთი რომ ამოღებო, იქ უნდა დავგებო. დილით ქალბატონი ბიგო გახავებს ნახავს და თავისი მეგობრის სახანავად შემიშავს.

სინათლე ჩააქრო. ზანტად დაიწყო ტანსაცმლის გახედა, ზოგი რამ არ გაუხედა, რათა ღამით სიცოცხლეს არ გათიშოს. ცოტა კიდევ და ლიგინო შეძებდა, გასწორებდა და სანძლის სიღრმეში ჩააკარგებდა. აი, კიდევაც ჩანავა. გონების ოვალი ვრისხლე კიდევ დადავალა უფლაფერი. სიბნელეში ოვალნი დადგა ბუნდოვანი სურათები: პარიზის უბნები, სადაც კი ოვსებე გაზეთები გაუყლიდა, მისი ნატყბი მეტროს ბაქინი, სადაც მას მარად მიხეტებულ ბერაკლით ვე უღალია — სწორედ ამ თქმულებით აძინებდნენ ხოლმე მას ბავშვობაში; მასაც ხომ უკონდა ბავშვობაში; მარად ბიზნესიანი გონება — საღამოს გაზეთების საწერე-სწრებებს რომ გაეყურებინ. ოქტომბერი, საქმიანობა, მოგონებები თანდათან დედაბერს წარსულის შორეულ სურათებად ექცა, წვეული ცხოვრების სურათებად, რომელთაც

გასვენება არც ოღრად და იგი ეწინაღულა შეურად და იმ უფსურანი ძილის უბრანში, შეაბიჯა იმ საგაროში, სადაც არც სიცივე და შიშნული ანუხებს ვინმეს, ისე შრომა და არც უცხო ადამიანები, იმ საგაროში, სადაც მარადიული ცხოვრება იწვება.

ფეხბარბოლიან თარბინს ეპატარინი მიმარაგაშვილა,

ილია ჭავჭავაძის პირობები

საქართველოს ცენტრალურ საისტორიო არქივში (ფონდი 504, აღწ. 1, № 567) დაცულია ილია ჭავჭავაძის დეგრა, რომელიც გამოგზავნილია სასტრუქონელ თბილისში გუბერნატორის სახელზე 1892 წლის 12 ივლისს:

„9 ივლისს შუადღისას ავად გადახდა მუშა ზენური თვარდა და სალაშითი იგი ცოცხლებელად მიიყვანეს მიმდგრად სასურამოში. შემთხვევას საცემოა, ადგილობრივი მამასახლისი უშოებდეს. ამბობენ, მამრის ქვიშის ახვევა, გახოვით მოვიღვინთ ქვიში. ილია ჭავჭავაძე“.

დეგრა მანერლია რუსულ ენაზე. უკან დასწრებულ მინერლია შემდეგი განკარგულება:

„გაბოვნი საგუბერნიო ექიმის თანამშრომელ დოქტორ მიხაბუბა, დაუყოვნებლივ გაეგზავნათ მიგონებებში. შემდგომ შემტყობილი დაწვრილებით ცნობები ბატონ გუბერნატორისათვის მოსახსენებლად. თბილისი, 13 ივლისი, 1892. თბილისის გუბერნიის ექიმის მოვალეობის შესასრულებელი ი. ხულისი“.

ვინ არის ეს მუშა თვარდა, რა ბიდა ეწია შემდგომში, ამ ვინ მკურნალობდა მას, ჩვენ არ ვიცით. დეგრა მინერ საგულალოვანად, რამდენად დაავადებული მუშის განკურნებისათვის დიდად იზრუნა ილია ჭავჭავაძემ — თბილისიდან საგანგებოდ ექიმი გამოითხოვა.

1890 წლის ქოლერის მსხუთე პანდემიას საკარგოდ მოუახლოვდა. მის ნიშანდებულ მეტრონი ინტელიგენციის ნიშანდებულ ილია ჭავჭავაძე იყო. ექიმების და უფრო ნაწილის ხარვეზების შეცვლა მან სათავადაზნაურო ბაქის თავისუფალი დანაშაუგების ხარჯის შენარებით გადარწმუნა და შესარული კიდევ.

ილია ჭავჭავაძის ამ მამულეობურ დამსარგებლელ მტყვევებულ ზემოსხეხებულ საისტორიო არქივში დაცული, კვაკვისის მოავარ-მართების სამოქალაქო შინაგან საქმიან სამინისტროს საგუბერნიო სამმართველოს ორი ფრად სანიტრის ოქმი, საიდანაც ჩანს, რომ 1892 წლის ივლისი ივლისის ილიას თბილისში საგუბერნიო სამმართველოში გამართულ სათავადაზნაურო ბაქის შენარული სადგომიდან ბაქის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალიტეტის სასახლეში დასახლებული ილია ჭავჭავაძის ეს დეგრა.

ველოში გამართულ საგანგებო სხდომა, მიმდგრად სათავადაზნაურო სადგომიდან ბაქის მუნიციპალიტეტის სასახლეში დასახლებული ილია ჭავჭავაძის დეგრა.

პირველი ივლისის საგანგებო სხდომა თბილისის გუბერნატორის გ. დ. შერვაშიძის თავმჯდომარეობით მიმდგრად დასდომის დამსწრეთა შორის ჩამოთვლილნი არიან: სათავადაზნაურო ბაქის თავმჯდომარე ილია გრიგოლის ძე ჭავჭავაძე, იმავ ბაქის უხედავადგელობით მოვალეობის თავმჯდომარე თავად პეტრე ადელსანდრეს ძე გარუნიკი, გუბერნიის დიდი თუ პატარა თანამდებობის ათი ექიმი და მონვეული ოფიციალური პირები. ოქმში ვითხოვბობ: საგანგებო სხდომის განხორციელება გუბერნატორსა განაგრძოს, რომ თბილისის ქოლერის შემთხვევებთან დაკავშირებით, უფრო კაცობრივად გონივრით განამტკავროს სათავადაზნაურო სადგომში მუშის ხეიმდგენლობა სწრაფს თბილისის გუბერნიის უღრბიეს მოსახლეობის სასარგებლო საგარეოდ დიდ თანხას — 12 ათას მანკის, ეს შემორჩელება ქოლერის სანარადადებულ ბრძოლაში; რომელსაც უკვე ეწევა.

საგანგებო სხდომა გარკვეულბულა მტრე დღესაც. ორი ივლისის სხდომაზე მთლიანობით სათავადაზნაურო ბაქის შემორჩეობის გამოწყობის თამაზე, გათვალისწინებულ იყო რომელიც მუშაზე რა რომაგზობის თანხა უნდა დახარჯულიყო. განიხილეს და დაამტკიცეს ქოლერასთან ბრძოლის პროექტი, ეს პროექტი, ჩამოთვლილბულა სამდიცინო სანიტრული საქმის ღრმა ცოდნით, იფილოსინებდა უნერობისთვის შედგებოდა.

განსაზრებულ 12 ათასის ნაცვლად სათავადაზნაურო სადგომიდან მუშის ხეიმდგენლობა ამ საქმეს შესწრა 20 ათასი მანკით დადგენილი ილია ჭავჭავაძის ეს დეგრა.

სსრ კავშირის 50-ე წლისთავის სახელოვნის

▲ გაერთიანების კოლექტივის წევრები — ლია ნოზაძე, ნატალია ჩევედაძე, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი ლიანა რაზმაძე, სვეტლანა ჩეხბორიძე და სესანა გრიგორიანი.

ანატოლ რუხაძის ამ ფოტომოსტრობაში აღბეჭდილია ერთი ახალგაზრდული კოლექტივი — „საბჭოთა კავშირის ორმოცდამეათე წლისთავის სახელობის“ საწარმოო გაერთიანება, სადაც ძირითადად ქალები მუშაობენ.

აქ შეგობრულდა ბეჭითად შრომობენ ქართული და რუსი, აფხაზი და ოსი, სომეხი და აზერბაიჯანელი ქალები.

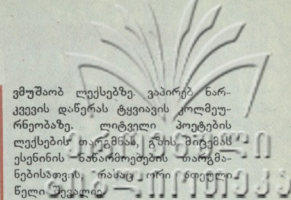
გაერთიანების კოლექტივმა ფართოდ გაშალა სოციალისტური შედეგების საბჭოთა კავშირის შექმნის 50 წლისთავის ღირსეული შეგედრებასთვის. ამ კოლექტივში შრომაც უფევართ და გართობა-დასვენებაც.

▲ დრამურის წევრები: ლია ნოზაძე, ნატალია ჩევედაძე.

გასეირნება ძველი თბილისის უბანში. ▶

▶ საამქროში.

1980 წლის თებერვალში შეიძინა საქართველოს მწრწალთა კავშირის გარეშე განყოფილება, რომლის პასუხისმგებელი მნიშვნელოვანია ცნობილი პოეტი გვიგელ ინჯია.

ურნალ „დროის“ კორესპონდენტი შეხვდა ჯვამლა ინჯიას და ესაუბრა მას.

— რამ განაპირობა საქართველოში ახალი, რიგითი მუსიკალური ცხოვრების შექმნა?

— მწრწალთა ახალი განყოფილება რომ ჩამოყალიბდეს, უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა, გარკვეულ რეგიონში ცხოვრობდეს და მოღვაწეობდეს მწრწალთა კავშირის წევრთა ან განსახლებული რაოდენობით. ეს ფაქტორი, როგორც საწინააღმდეგო მიზეზები, აუცილებელია. მაგრამ გოშინი ახალი სამწრწალი განყოფილების დაარსება მხოლოდ საწინააღმდეგო მიზეზებზეა დაყრდნობილი. გოშინი, ქართლის მთავარი, როგორც დიდმა აკადემიკოსმა, მოდერნი ლიტერატურული და კულტურული ტრადიციების ქალბატონი. მაგრამ მხოლოდ ტრადიციების გახსენება მათს ვერ ნაკლებად. საჭიროა პირთა გაგრძელება და განვითარება. ამ მხრივ ქალბატონ გვიგელ ინჯიას არ ითქვამს. ამ არ შეწყვეტილი მშვენიერი შემოქმედებითი ცხოვრება. სტუდენტობის დროს მე და ჩემს მეგობრებს გვიწოდებ ბავ-

ნიერებს, გოშინი შეხვედრითი დეკლარაციები ტაბოებს, გოშინი ლუნიტიძის კონსერვატიული განსაზღვრებით, სიმონ ბაგრატიანი, ოსტეპ გრემიშვილი, აკაკი შივათაშვილი, გვიგელ გოთაძე, მშატავი რადი გვიგელაშვილი. მათ თვლიდათ პირველ ლექსებს, ისინი კი გავიწყდებოდნენ და გვეფერებოდნენ პარანაშვილის სახელობის გარის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის ლიტერატურულ-შემოქმედებითი წრის წევრებს. ეს იყო 50-იანი წლები. ჩვენი ხელმძღვანელი თბილისი ცნობილი მწრწალი გახარაჩიძე ამომხანის მივანოდეთ ნაბჭქიძე ამომხანის ჯერ „ცისკის“ და „მერანის“ შემდეგ „ლახვის“ სახელწოდებით. სწორედ მათ ავტორებიცაა ჩამოყალიბდა ჩვენი განყოფილება. გარის საზოგადოებრივობა დიდად მაღალრეაქტიული საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და რესპუბლიკის მთავრობისა, რომელია მხარდაჭერაზე შეიქმნა საქართველოს მწრწალთა კავშირის გარის განყოფილება.

— უკვირი წელი დასრულდა და განყოფილების დაარსებამდე, რა იყო ამ ხნის მანძილზე ხანტერესი მის საქმიანობაში?

— ორჯერ შევკრიბეთ ქართლისა და მეჩხეთის ახალგაზრდა ავტორები თბილის-სემინარზე, გაგვიჩინა ნათამ უფრო ნიჭიერებამ. შეხვედით ქართველ მეტყაბრებს

ყიზლარის საძივრებზე. ქალბატონ უბეში მათთვის ამერებული კულტურის სახსლად ამ შეხვედრებში გაიხსნა. ქალბატონ ორგანიზატორ ქართულ სკოლაში მისწავლეთათვის ჩავატარე ლიტერატურული დღეა, ბავშვებს ვუბასხოვით ქართველ მწრწალთა ნიჭები. შემოქმედებითი კავშირი დავამყარე ლტოლნი მწრწალთა კავშირის კავშირის განყოფილებასთან, ჩავატარე ოსური პოეზიის დღე ცხინვალში მეგობრების მონაწილეობით. ქალბატონ მშრომლები შეხვედრები პოეტებს მორის ფიციშვილს, რევაზ ამაშუელს, ჯანსუღ ჩარკვიანს...

— მწრწალთა პირველი რიგითი თაგის ნაწერებს დაბეჭდვის საკითხი აღუდგინა, ეს არ თუ ოლი სკამეა. ცნობილია, რომ თქვენთან დროდადრო გამოდის ამომხანის „ლახვი“. ახლა კი, როცა გოშინი შეიქმნა განყოფილება...

— ვფიქრობ, „ლახვის“ გამოცემა პერიოდულ ხასიათს მიიღებს. მომავლისთვის ვიმედოვნებ მწრწალთა კავშირის მხარდაჭერის გამოცემლობებთან ურთიერთობაში. საჭიროა, განყოფილებას წელიწადში გამოეყოს ფორმითა განსახლებული რაოდენობა. მეტის პრეტენზია ჯერჯერობით არა გვაქვს...

— თიფლის, როგორც შემოქმედითი, რაზე მუშაობთ, ხას ამბობთ?

— უსახსრეულ ხანებში ორი პოემა დაწერე. პარალელურად

გეშუბობ ლექსებზე. ვაპირებ ნარკვევის დანერგვას ციკლის კოლექტიურ ნაწარმებში. ლიტერული პოეტების ლექსების კრებულში „მეტი“ შექმნის ცენტრის „ნაწარმოების“ სახელით. ნაწარმოების „ნაწარმოების“ სახელით. წელიწადში...

— ურნალ „დროის“ საერეაქტიული კოლაგა შეხვედრა, ხელი შეუწყოს იტყვი განყოფილების წევრთა შემოქმედების პოპულარიზაციას. ახლანდამ დაბეჭდვით პოეტ ლექსებზე ტაბოების მსახურული ნარკვევები და ლექსები, პირდაპირი ბეჭდვის ნაწარმის მოხსნობა „მეტროსები“, ამ ნიშნებით ვაქცევთ მართა კობერიძის ლექსებს... მწრწალთა კავშირის გარის განყოფილების რამდენიმე წარმომადგენელი შემოქმედებითი ცხოვრებას გაგვიზავნა რესპუბლიკის სახლავალა ჩაიწინა გვიან, გორელ მწრწლებთან ჩვენი ურნალის, ისევე როგორც საქართველოს სსრკ ურნალის, შემოქმედებითი მეგობრობა მომავალში უფრო განამტკიცდება.

— ეს კი განაპირობებს ჩვენი ნიჭიერი ლიტერატურული ახალგაზრდობის ოსტატობის ამინდობას მათს აქტიურ მონაწილეობას ქალბატონ კულტურული ცხოვრებაში, ქალბატონ, რომელსაც დიდ ტრადიციებთან ერთად წინსვლის დიდებულ პერსპექტივები აქვს.

აპაკი ნარეთილი

აკაკი ბაგვის ძე წერეთელი დაიბადა 1904 წელს, ზესტაფონის რაიონის სოფელ საღვინეში. სხვადასხვა დროს მუშაობდა სახლავალა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობაში, ბოლოს საქართველოს განათლების სამინისტროში.

ამჟამად აკაკი წერეთელი პენსიონერია და თავის მშობლიურ სოფელში ცხოვრობს.

რიმთის უღელტეხილზე

ხევი დვანან გარინდებულნი, ჩამოთოვლილი ირგვლი მთებია, რა სურათია, რა დიდებული — გოლიათები მზეზე თბებიან. უპირი, ტყვებად ჩაბარდნე ზამთარს, ქართველებს ოდით რაც არ ჩვეიათ, ხე ხეს ახნებდეს, ისე ვით მთა მთას, ფოქერი წინსვად შემოხვეიათ.

მ ბ ი ლ ი ს ი ს ა მ ი

ასე უსომოდ რამ შეუძლია თბილისი ახვარ გადამხულო? საუუნენი მომხდარიან ღვინად და ზავიანი გააქო ბავუნი. წარსულს გადამყა ყველა აფარო, მოქუხს სიციხელ ადიდებულო,

მიყვარს თბილისი, მკვდრითი აღმდარი, განახლებული და დიდებულ, მუდამ მღვალარე, მუდამ მშუოთვარი, დედა-სამშობლოს უკვადი ბული, მშობლებისაგან, წინაპრთაგან, ანდრიად მოგვდებს ეს სიყვარული. ჩვენ გვიმღვრდნენ ზღაპრებთან ერთად ათასწლოვანი ადით ნესები.

ქალის, ვაკაცის, ბუნების ფოქეა გამომდობდა სულში ლექსებით! უკვლავიკოვით ავავსო ბევრჯის მტკიცებულმა ქვეყნის წარსულმა, მინა დამძიმდა ვაკაცთა ძეგლით, როცა სისხლადღრა სულც არ ვესურდა. მაგრამ ჩაბარდა გაფრენილ დრო-ვაშს, სისხლის ნიშები, ტანჯვა-კირთმა, თბილისის თავზე იღვდა დროშამ, ყველა მტარვალს გახსნივრდებდა. ქალბატონ მკვდრე ლაქები შავი, ოშვდა, ქრება, მიდის, ხუნდება, და მიზარია, წარსული ავი რომ არასოდეს არ დაბრუნდება.

გვჯი ღბ საბარბიველი

როგორ გავჩარი ერთმანეთს, ხართ, ორივე უკვლავი, მართა გარს გვიგვლოათ მტერი სულთამისთავი. თქვენ ფუძე-ფუძეს მტარვალი, ოაუნდობლად წყავალა, ვერ მოვთხარათ ფერც ერთი, თუმცა გულით ეწავა, დაფერვლილი ქალბი შეღებობდა ხელახლა, კვლავ ჰყვიოდა ვეხანი,

რომ ეტილთ თვალს ენახა. ორივე მტკიცე, დღვრეკლი, მზიარული, მშრომელი ქვეყნა თუ მცენარე, მკვდრებთან რომებლი? არც კი გაგვეფიქრიათ, ყოვნა უფრთხანეთოდ. და ახალი ცხოვრებაც თქვენივის მზიარებ აენთო!

პირთული საღამო

„გამარჯობა“ — სურვილი ჰყავს — ხმალი დუშმნს აკვადვებს, თავდადამსმელი ვერავი, სულს წაჭებით ოფავდებს. „გამარჯობა“ — ეს არის დღვლიათი და ზარაკა, შრომა მართალი გირბოლო სილეთში თუ ქალბატონ, ხე სომ გომხატეა. კაცის წყურველ გრანობისა, საყრდარი, სათავად, მეგობრობის, ძმობისა. „გამარჯობა“ რომ ეტყვი, შენც ხარ ამის მძიმელი, ქართული სლოამს ამ ქვეყნად შედგებოა რომელი? ის დავს ერის ძეგლითი, მყარი, ფუფემბავარი, არსალ მითქებნება სიტყვა მისი მაგარი. გამარჯობის სურვილებს მთავრება რომელი. ვაქარი მოჩქეფს ქართველის სული დაუღვრემელი!

ორპასტრონი — 85, არმიანი — 82...

როგორ ბადარა?

● ჯუჯა სახელმწიფო მონაკო მსოფლიოში ერთადერთი ქვეყანაა, სადაც სასულე ორქვების შემადგენლობაში უფრო მეტი ადამიანია, ვიდრე... შეიარაღებულ ძალებში.
ორქვებში 85 მუსიკოსია, არმიანი — 82 მეპროლო.

ქალბავა მინც უმქლეს...

● სპეციალისტებმა დაადგინეს, რომ უკანასკნელი ომობოტი წლის მანძილზე დინიში, ნორვეგიაში, შვეიცარია და დანიში მამაკაცების საშუალო წონა 5 კილოგრამით გაიზარდა და დაახლოებით 70 კილოგრამს მიაღწია.
ქალბავა წონის შენარჩუნება შეძლეს. ისინი, ისევე როგორც 15 წლის წინანი, ახლაც საშუალოდ 65 კილოგრამს იწონიან.

ამგომტებლავი... ასტარაღამ

● ამერიკის შეერთებულ შტატებში არის სასტარადო ანსამბლი „ანსამბლიკა“. მაკურრების მოზიდვისთვის, ანსამბლის წევრები კონცერტის მსვლელობის დროს... აფეთქებენ სივანზე გამოტანილ ტელევიზორებს, მსუბუქ ავტომანქანებს, საკრავ ინსტრუმენტებს...
ანსამბლმა არსებობის ორი წლის მანძილზე აფეთქა 70 ავტომანქანა, 157 ტელევიზორი, 214 გიტარა...

ინსომის, მინც ცურავ არ ინის

● იაპონიაში ამას წინათ მასობრივად გამოუშვეს საინსომის სიხით გაედენილი საბავაო კოსტუმები.
კოსტუმები საიმედო იცავს ზღვაში შესულ ადამიანს და წყალში ჩაძირვის საშუალებას არ აძლევს.
ახლაც, ამ კოსტუმებით უშიავრესად ისინი სარგებლობენ, რომლებმაც ცურვა არ იციან.

შარალ „ღრომის“ 1982 წლის № 2-ში გამომკვენაულო ამროპროდის პასუხამ:

- თარაზულად: 6. ტატანაშვილი; 9. ბარკალორა; 10. კორვალანი; 11. აბაიძე; 12. ცხაკაია; 16. მეგრელი; 20. სარაგიშვილი; 21. კანტე; 22. მესხი; 23. რკვილიძე; 24. ტბიანი; 27. აღბიძია; 30. ვახუშტი; 33. იოსელიანი; 34. შვერდგი; 35. რუხიაშვილი.
- შეკლად: 1. სტალინი; 2. სტურუა; 3. ქიქოძე; 4. კვიციანი; 5. ხორვა; 7. აბაიძე; 8. ჩხაიძე; 13. „ხომლი“, 14 კოსტავა; 15. აბაშვილი; 16. მალარია; 17. რილდვეი; 18. ლუხუში; 19. კახი; 25. ბრეტელი; 26. ნებიერი; 28. ლატარია; 29. მებტი; 30. ვენახი; 31. უნრა; 32. „ივერი“.

● გინების „რკვირების წინში“ ამას წინათ შვიტანეს ვინმე ნ. კილენი, რომელმაც მსოფლიო რკვირად დაამყარა სამედიცინო აბების... ყვავაში.

● აფრიკის მედიკამა ნ. კილენმა 12 წლის მანძილზე გადახდა... 360.000 სტადისხვა დანიშნულების აბი.

● გაოგებული სპეციალისტები ახლა გულდასმით სწავლობენ, როგორ შეძლო კილენმა, დღემდე ცოცხლა.

ულაგუასნი მარტა

● ევროპაში ყოველწლიურად ეწყობა კონკურსი — ყველაზე ლამაზი საფოსტო მარკა. შარშან წუთრში კონკურსის პირველი პრიზი მიაკუთვნა ჩეხოსლოვაკიის ერთ-ერთ საფოსტო მარკას, რომელზეც პრადის ხედია გამოსახული.
კონკურსში მრავალი ქვეყანა მონაწილეობდა.

მიმავლა მოტოციკლიბი

● ქალაქ ორჯონიკიძის მედიკამა, მოტოსპორტში სერთაშორისო კლასის სპეციალმა ცარა გიოევა ამას წინათ არაჩვეულებრივი ლაშქრები მოაწყო: იგი მოტოციკლებით ავიდა ყაზბეგის დასავლეთ მწვერვალზე, რომელზე ზღვის დონიდან 4.633 მეტრზე მდებარეობს.

● ამ ლაშქრობითის ცარა გიოევა გულმოდგინედ ემსახურება სრულ წესრიგში მოყვანა მანქანა, გულმოდგინედ შეისწავლა დასავლეთი გზა, წინასწარ ვითარებისწინა ყოველგვარი მოსალოდნელი გათვალისწინა.

უშეუღვრინამა ინსან

● ეს ამბავი ტავიში, ურენგაი-ჩელიბინისკის გაჩეკეანლობის მშენებლობის ერთ-ერთ მონაკვეთზე მოხდა.

● საკომერსიორ „სადეურის წყენურის“ წამალი მონივი ტეპში მიღიდა, როცა მოულოდნელად მწიერ ათქმეს წამლად.

● მექსიკოში არ დღიანა. სწრაფავ აფრია გასადენის მილზე (იგი მინიდან მეტრ-ნახევრის სიმაღლეზე იყო გაყვანილი).

● დაიბა დაიღმულა, ყალბე შედგა, ვიკივ-ლახით აცოცდა გასადენის მილზე და მაშინივს დაედგენა.

● შვირი ნადირი თანდთან ენედა ადამიანს. ვინ იცის, რით დამიარდებოდა ეს სირბილი, რომ მოულოდნელად საამშენებლო უბნიდან აეროდრომისკენ მიმავალი შეუღლებური არ გაშინეციო.

● შეუღლებური სწრაფად დეევა მინაზე. თოვი დარბანა, მიღიდან ჩამოხტა და ტყისკენ მოუცხლდა.

მიღალი „სიმოვრალინსომის“

● ჰებერ პირველის პრამიებით, რუსეთში დაახაზდეს მუდგელი, რომლებთანც კი არ აჯიღობდნენ, არამედ... სჯიდნენ.

● თუჯის თითოეული მეღალი დაახლოებით თფშის ხელე იყო და რვა კილოგრამამდე იწონდა. მეღლის ორივე მხარეს ამოტვიფრული იყო წარწერა: „სიმინერალისაივი“.

● მეღალს მოუსჯიდნენ იმ პირს, რომელიც სამსახურში მთვრალი გამოცხადდებოდა. ჯაბჭზე ჩამოკიდებულ მეღალს მთვრალს კისერზე პკიდებდნენ და სალტეზე მიამარებული მონყობილობით საიმედოდ კტავდნენ.

● დანამავე მოყოლა იყო, მეღალი მთელი კვირა ეტარებინა.

● ამ ლონისძიან კარგი შედგვი გამოიღო: „სიმინერალისაივი“ დაქტებული მეღალი განმეორებით „დაჯიღობა“ იშვითიად ხებდობა.

● ვადეცი წარმოებას 3. 111. 82 წ. ხელმოწერილია დასაბუღად 25. 111. 82 წ. უე 06182, კალდელი ზონა 70X1081X, იმეღებდა: გარეკანი და ჩანარა — ზღალი ბეღდვით, ტქქქა — ოფსეტში წესით. ფიკურაი ფურციელი 3, პარობონი ნახედი ფურციელი 4,2 სადარჩიხვი სკავა მოცემული თამაბი 5,93, ტირავი 20700, შეეე 5,91, ფასი 35 კაბ.
310098, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, საქართველოს ტ. ც.ის გამომკვენაულობის სტამბა.

● **Еженежний общенациональный и литературно-художественный журнал «Дროна» («Знамя»), (на грузинском языке). 380096, Тбилиси, ул. П. Пина, 14. Типография издательства НК КП Грузии.**
● **Адрес редакции: 380008, Тбилиси, 8, пр. Руставели, 42.**

რედაქციის მისამართი:

● 880008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42, ტელ. — შთავარი რედაქტორის — 99-54-66, მ/შ. მდივნის — 99-82-69, განყოფილებათა გამგებლის — 99-28-42, 99-01-39, რედაქციის სამდივნოს — 99-54-66.
● რედაქციაში შემოსული მასალა ავტორს არ უბრუნდება.

სუნთქვა გაზაფხულსა

ამონ კილას ფოტოგრაფი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

